

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nezloga sve pokvari“ Fr. Pol.

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a seljake samo 1 for. za celu godinu. Razmierno 1 for., a seljake 50 novč. za pol godine. Irvan Carevine više poštarina. Gdje se najde najmanje 8 seljakah te sa voljni, da im list šalje svim ukupno pod jednim zavojem i imenom, davat ćemo za 70 novč. na godinu svakomu. Novci se šalju kao: poštaru Naznačeno. Ime, prezime i najbliža Pošta valje jasno označiti. Komu List nedođja na vrijeme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pisma, za koje se neplaća nikakva poštarina. napisav izvana Reklamacija. Tko List prima i drži, ako je pošten, to ga i plaća.

Izlazi svaki i. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO

nalazi se

Corsia Stadion N. 12.

Pisma se šalju platjene poštarino. Vjesti, dopisi i drugi spis štampaju se li u cijelosti li u izvadiku, naime prema svojoj vrijednosti i smolu ovoga Lista. Nepodpisani se dopisi neupotrebljuju. Osobna napudanja i čisto sukromne stvari nenalaze mjesta u ovom Listu. Pročena se pisma tiskaju po 25 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 novč., a svaki redak suviše 5 novčakah. li u slučaju opetovanja po što se pogod oglasnik i odpravničtvo. Dopisi se nevradaju. Uredničtvo i odpravničtvo, osim izvanrednih slučajeva, nedopluje, nego putem svoje Listnice.

Preuzvišenomu gospodinu
Sisimiu baronu Pretis-u de Cagnodo,
c. k. namjestniku u Trstu.

Na 11. tek. m. bio je uređen u Vrbniku izbor fiducijarah, koji imaju birati zastupnike u zemaljski sabor. Došlo na biralište 60 izbornikah. Od tih glasovalo je 47. njih kompaktno za jednu listu fiducijarah. Tim se je morao izbor zaključiti. Nu Vašem podčinjenomu činovniku protijelo se drugčije radiiti. Pribio je istoga dneva sledeći proglaš, dakako u talijanskom jeziku, jer se Hrvatom hrvatski pisati ne smije.

Avviso.

Si reca a pubblica conoscenza nei sensi del §. 59 del Regolamento elettorale Provinciale, che non avendo nessuno dei candidati ad elettori eletti ottenuta la maggioranza assoluta, si rende necessaria una seconda votazione, alla quale sarà dato principio oggi stesso alle ore 4 pom.

Dalla Commissione Elettorale per le Elezioni della Dieta Provinciale. Verbanico, 11. Giugno 1883.

(L. S.)

Sforza.

Proti ovakvom očevidno protuzakonitnom postupku odpremila su trojicu u lmo osnultih izbornikah sledeći telegram nu c. k. namjestništvo:

Luogotenenza

Trieste

Oggi Verbanico elezioni degli elettori; comparvero sessanta elettori ammessi alla votazione, dei quali quaranta sette voti ottenne un partito senza veruna eccezione, mentre l'altro partito ottenne tredici voti; ciononostante ad onta dei paragrafi 32 e 33. venne dal commissario elettorale Sforza indetta altra votazione in base paragrafo 19 falsamente applicato. Si chiede soccorso della legge calpestita protestando con orrore contro tale agire.

Don Antonio Matanić, parroco elettore, Giovanni Feretić, elettore, Don Giuseppe Volarić, elettore.

Preuzvišeni gospodine! Nečemo da vam sad obrazložemo nezakonitost gornjega postupka, jer §. 32. izbornoga reda za Istru sasvim jasno govori, da se imaju fiducijari izabrati negledač na broj došlih biradžah; spominjemo samo, da se od komisara citirani paragraf proteže na izbor zastupnikah za zemaljski sabor a ne na izbor fiducijarah; slobodni smo još primjetiti, da bi se na gornji način imali uništiti svi izbori fiducijarah u ditavoj Austriji, jer su teško goja izabrani absolutnom većinom svih u pojedinoj občini upisanih izbornikah. Zakonu je zadovoljeno ako dođja samo jedan izbornik birati. Gledač na sve to, uslobidja se s podpisano uredništvo upitati Vaš preuzvišenost:

1.) Kako može dopustiti, da upravlja izbornim činom čovjek, koji je kao odasani komesar pokazao toliko neznanje i nepoznavanje zakona, koji je također imao rukovoditi izbor u Baški i Cresu?
2.) Na koga bi se imalo baciti krivnju, da je nastao kakov izgred u narodu, kad je dotični komesar protuzakonito naredio, da se bira po drugi i po treći put?
3.) Kakovu zadovoljstnu kandidati Vaša preuzvišenost u svojem pravu povradjenom narodu?

Trst 16. svibnja 1883.

Uredništvo „Naše Sloga.“

Istrani Hrvati!

Davno je tomu, i tisuću i više godinah, što ste došli u ovu malenu al zanimivu zemlju.

Vaši pradjedovi bijahu stalno dionici njekadanje slave i blagostanja hrvatskoga.

Zalibože razmjerno malo je trajalo to stanje.

Koji prije koji kasnije pali sto pod vlast oblastih, koje nebijahu nit krvi nit jezika vašega.

Postali ste delavci, delavci gospodarah različitih od vas jezikom, običaji i življenjem.

Jedini vez koji vas je s njimi vezao bio je taj, da ste vi obdijelavali njihove zemlje, a oni živili o vašem trudu i muki.

I bilo je još kako tako dok su vam na ruku išli u vašoj vjeri i dok nisu vam dirali u vašu svetinju, u vaš hrvatski jezik; dok su vam tiskali hrvatske knjige za službu božju; dok su vam odgajali svećenike koji su vam vašim jezikom propovjedali rieč božju; dok su s vami razpravljali hrvatskim jezikom, dok su vam pisali hrvatske listine i napise.

Jaram je pretežak postao, kad su vas počeli nesamo nazivati *šćavci* ili robi, nego i zavudjati vam u ured pak i u crkvo vam nepoznat jezik; kad su se počeli s vašim jezikom podrugivat; kod su počeli kušati da vam ga iz srca iztrgnu a zamjenu drugim.

To su pokušaji ovoga vieka, vieka narodnosti.

Bilo je sjajnih hipah za vas i u ovom stoljetju, kad se je i po Istri pjevalo: „*još Hrvatska nij propala*“, al su to bili samo hipi, samo kratkotrajno zrake u velikoj tmuni.

Vi ste se morali pokoravati višim silam, inače biste bili smatrani buntovnici i smutljivci.

Prestalo je to. Verige robstva su se pretrgnule. Vi ste postali slobodni ljudi i državljani ustavne države. Njegovo veličanstvo naš cesar i kralj proglasio je za sve svoje zemlje ustav. Razdijelio je svoju vladarsku vlast sa svojimi narodi. Dao njim je pravo da sudjeluju kod odlučivanja o svojoj sreći, da biraju muže, koji će njemu pomoći zakone kroititi.

Dao je to i vam braćo u Istri. Dao vam je to pravo još prije dvadeset godinah.

Nesrećom dobili ste taj visoki i plemeniti dar bivši siromasi i neimajući muževah koji bi vas podučili, to koji bi vas branili proti neprijateljskim napadanjem na vas i na vaše svetinje.

U glavnom tri put su se već od onda obavili izbori zastupnikah narodnih za pokrajinski sabor ili dietu. Sva tri puta povjerili ste svoj

udes velikoj većini muževah drugoga jezika i drugog stališa, koji su vašemu jeziku i vašoj sreći protivni bili.

Posljednji put ste birali godinu 1876. Izabrali ste četiri muža svojoga jezika i njekoliko jih, koji su vam obećali, da neće proti njemu biti.

Oni četiri uvijek su vam vjerni ostali, uvijek su vas i svo vaše branili. Ako su malo ili ništa dosegli nisu krivi oni, nego je krivo to što jih je bilo malo a protivnikah mnogo.

Poslio punih šest godinah opet ste pozvani da birate muževe koji će zajedno s Njegovim Veličanstvom u vaše ime tvoriti zakone za vas.

To je svakako najuzvišeniji čin što ga vi kao državljani vršiti možete. Dne 23. junja vršite ga svjestno, obavite ga muževno.

Znajte koga birati i birajte ga bez straha.

Krv nije voda. Birajte muže vaše krvi.

Jezik je najjači vez. Birajte muže vašega jezika.

I to birajte muže vaše krvi i vašoga jezika koji se nikad u ničom proti svojoj krvi nit proti svojem jeziku ogrešili nisu.

Birajte muže koji poznadu vaše jade i nevolje i koji su voljni poboljšati vaše stanje.

Birajte muže koji s vami čuta i koji će bez straha zagovarati vaša prava i za vas svagdje i u svakoj prilici raditi.

Birajte one koji Vam vaši iskroni i očani prijatelji preporuča.

Skoro svi ti muževi rodjeni su u Istri. Vaše su krvi, vašega su jezika. Niti proti rodu, niti proti jeziku nikad se nisu ogrešili.

Skoro svi su sinovi seljačkih roditoljah istranskih. Od mladih nogu poznaju seljačko življenje. Uzrasli su među narodom. Živili su u njegovih kućioh. Sami su proživili njegovu življenja. Na svoje oči gledali su njegove biede i nevolje. Oni i sad zalaze u njegove siromašne stanove, i sad češće vide kako živi. S njim će tugovati u nevolji i radovati se u veselju; nastojati će, da bude tuga čim manja a radost čim veća.

Znajući, da ste vi istarski seljaci u svemu zapušteni, da vas taru veliko brige i nevolje, znajući gdje vas tišti i žulji, oni neće sdvojiti, već će raditi sa svimi svojim silami, da vam pomognu. U svojim djelovanju osnivati će se na dielomično sretnoj prošlosti i graditi će občenu sretniju budućnost. Rode mili. Nije težak izbor. *ili onoga, koji će te ranit u tvoje pošteno hrvatsko srce, koji će ti iztrgnut tvoj krasni jezik, ili onoga, koji je pripravan izrtovat i posljednju kap krvi za tebe, za tvoje svetinje.*

Biraj ove posljednje jer su tvoji. Uz božju i njihovu pomoć bit će ti bolje.

Zakon od 25. Maja 1883.

(Državni zakonik br. 70.)

glede izprave texta §. 14. u Dalmaciji i Istri u krieposti stojećega gradjanskoga sudbenoga postupnika.

Privolom objuh kućah carevinskoga vieća naredjujem:

Čl. I.

§. 14. usljed carskih poveljah od 24. Aprila 1815 u Dalmaciji i Istri u krieposti stojećega gradjanskoga sudbenoga postupnika ima glasiti:

§. 14. Obe stranke i njihovi pravni zastupnici imaju se u svojih govorih služiti jednim u zemlji običajnih jezika i pri tom kaniti se svake suviše obširnosti, opetovanja i zadirkivanja.

Čl. II.

Ovaj zakon stupa danom objave u kriepost te se ima uporabiti također na pravno poslove, koji nisu još konačno rešeni. Izvršba ovoga zakona povjerava se ministru pravosudja.

U Schönbrunu, 25. Maja 1883.

Franjo Josip

Taaffe,

Pražak.

Mili narode, zapamti si dobro ovaj zakon, koji ti izrično priznaje pravo, da možeš kod svakoga suda u Istri po volji rabiti tvoj objubljeni jezik; svagdje mora se tvoj hrvatski sastavljen spis primiti i u tom jeziku ima ti i sud odgovoriti. Tužbo i procese možeš odsada voditi u tvojem jeziku, samo tvoj protivnik moći će ti i talijanski odgovoriti, a ti uvijek rabiti svoj jezik. Ako te bude tko u Istri talijanski tužio, ti mu nisi dužan talijanski odgovoriti, nego možeš polag zakona odgovoriti bud kojim jezikom, koji se u Istri govori. Sud pako ima spis ili tužbu rešiti u jeziku one stranke, koja je prva donela stvar na sud. Naše narodno srce podignulo se je njekoliko kad pomislimo, kako će svaki sudac u Istri učiti naš jezik ne samo površno nego i duboko, želi li službovati kod nas. Neće od sada vriediti, da znade sudac dvo ili tri naše rieči, nego mora točno poznavati naš jezik, da ga može i pisati. Preporučamo prizivnom sudu (apelu) u Trstu, da odsada malo bolje popazi na dotično rubrike, gdje kandidat kaže, da znade hrvatski ili slovenski. Prizivni sud imao bi se sam osvedočiti, da dotični kandidat poznaje dobro naš jezik, a ne samo deset riečih, koje se je u njekoliko danah naučio. Iz početka moći će se gdjegod oko zatvoriti, nu mi ćemo se strogo

zakona držati, zakon nam daju to pravo a mi hoćemo da se i vrši. I naša mladež mučila se je dosta, da nauči talijanski i njemački jezik, neka se i drugi, koji služe med našim narodom, nauče naš jezik. Iz cijelo zemlje dobivamo znakovali, da se narod skoro u svih kutevih Istre već diže iz svoga mrtvila, na noge dakle, neka se zakon vrši.

Gornji zakon od 25. maja 1883 proglašen je dne 30. maja t. g. u broju 76 državnoga zakonika te je dakle na 30. maja stupio u kripnost, od toga dana naprvo mogao se je već taj zakon kod suda uporabiti.

Velika mora biti sila.

U sva vremena i u svih država agitira se pred izbori. Ljudi imaju razne težnje i razno misli pak bi htjeli svaki po svojoj volji izabrati čovjeka u sabor.

Agitatori su obično ljudi koji neobnašaju nikakve časti ni službe.

Pokrajinski kapetan Dr. Vidulich putovao je oko tjelove po labinskom, pazinskom i buzetskom sudbenom kotaru.

Mora biti veitka sila.

Posljednji izbor u koparskom kotaru toli je na gospodu Talijane djelovao, da su se svi ukomešali. I sam gospodin Vidulich, najviša službena osoba u Istri, digno se je na junačke noge, putovao je:

Na svom putu, da je obećivao ceste, vode, i Bog zna što posredno ili neposredno, a preporučivao za kandidate gg. *Clarici-a i Del Bella*.

Nas je to svakako iznenadilo. A imade li ljudih koji će vjerovati obećanjem?

Nemože jih biti ako promislele dobro stvar i okolnosti. Gosp. Vidulich je već mnogo godina zemaljski kapetan te je imao prilike, da ne rećemo dužnosti, razgledati nesamo Labinjstina, nešto Pazinščine i Buzetščine, nego cijelu Istru, pak skrbiti i raditi na to, da se svagdje što je najpotrebije učini, negledajući kojega zastupnika je koji kotar izabrao. On, koliko znamo nije putovao radi zabave niti je razgledavao kano zemaljski kapetan zemlju. On je došao pred izbore. Došao je sa punimi džopovi obećanja. Od obećanja do čina velik je korak. Što se je obećivalo moglo se je i moralo već davno izpuniti.

Nu mjesto toga baš se je protivno govorilo i radilo od strane same vlade.

Kad je zastupnik Spinčić govorio za cestu ročko-lupoglavsku i buzetsko-drugućsko-cerovsku, odgovorio mu je zamjenik i prijatelj D. ra Vidulich, nek si sama občina cestu gradi.

Nek si ovo dobro pamte izbornici kotara buzetskoga.

Nadamo se, da ćemo danas 6 godinah opet imati sreću pozdraviti u hrvatskih ili slovenskih predielih Istre g. pokrajinskoga kapetana a međutim može mirno i spokojno uživati plod svog truda.

Što se je učinilo za naš narod u Istri.

•Po djeljih njihovih poznati čes jth.

Naš narod je već stotine i stotine godinah u Istri. Zalibože nije bio sav nit uvjok sam svoj. Drugi su nad njim gospodovali. Za nje je on morao raditi, njim robovati. Imenito benetačkoj gospodi. Oni su smatrali našu Istru zemljom no svojom, u kojoj su od danas do sutra. Izmuzli o j mljeko, ogledali kosti.

Došla je Istra sva pod jednoga vladara. Ukinula se je »kmetijac« pod moraš. Proglasilo se narod slobodnim. Dalo mu se ustav t. j. pravo da zajedno sa svojim vladarem zakona za se kroji. U tu svrhu izabirao je narod muža, da rade u njegovu ime za njega. Muži se družili, sastajali, zbirali u Poreču, i sačinjavali sabor ili dietu. Između sebe izabirali su ti muži, zastupnici, pet njih, da izvršuju ono što je sabor odlučio. Tih pet sačinjavali su i sačinjavaju zemaljski odbor ili juntu.

To hiranje muževah u sabor i odbor događaja se već preko dvadeset godinah. Cielo to vrijeme bili su birani u sabor skoro svi muževi istih našelah, u odbor svi. Bila je birana dosadanja većina istarskoga sabora, Talijani ili Talijanaši; bio je biran dosadnji odbor, sami Talijani ili Talijanaši.

Pita se: što je taj sabor, što je taj odbor učinio ili bar poduzeo, što i kako se je radilo za Hrvate u Istri u ovo preko dvadeset godinah? Mi nemožemo tu navadjeti svega. Navesti ćemo samo neke crtice, samo njeka djela. Po njih nek se sudi vladajuću stranku, Talijano i Talijanaše.

•Neživi čovjek samo o krluhu.

Čovjek ima dušu i tjelo. Za jedno i za drugo valja da se brine.

Kod našega naroda u Istri bilo je, i još je, zapušćeno i jedno i drugo. Jedini svećenici skoro brinuli su se ponjakele zanj. Propovjedali su rieč božju u narodnom jeziku. Podučavali narod u crkvi, u školi i izvan nje.

Za to se je svega i svašta protiv njim reklo i napisalo. Oni da imaju posla u crkvi samo, a i u same crkvene stvari počelo se mješati. U jednom dielu Istre promještalo jih na prijave zlobnikah naših protivnikah; sililo jih da svetčano obećaju, da će ljubiti Talijane, dočim svaki znao, da Talijani mrzo Hrvate i dočim se nije popovah talijanskih sililo da ljube Hrvate. Svećenikom se je uzelo školu, a gdje su ju još držali radilo se tako, da su bili prisiljeni ostaviti ju.

Učinilo zakon, da ima hoditi svako djete u školu, i da imaju svi stanovnici Istre plaćati pririze ili adicijonale za nje.

Namjestilo po dva, tri, četiri, pet, šest, sedam, osam, devet, deset i više učiteljah i učiteljicah u svakom gradu i gradiću talijanskom, ili potalijančenom. U takove gradske škole prisililo se je hoditi hrvatsku djecu. U komgd mjestancu se je našao koji Talijan ili Talijanaš, gledalo se ustrojiti talijansku školu, a gdje nije bilo ni jednoga tu se je ili težkom mukom školu ustrojilo ili se nije do-pustilo, da se ustrojiti ili se nije na to nit radilo.

Nek govore primjeri.

U buzetskom sudbenom kotaru, koji je osim peščice buzetskih gradjanah sav hrvatski, do najnovijega vremena nebijaše nijedne hrvatske redovite škole. Pomoćne škole nastojalo se je svakojakimi spletkarjama uništiti, tako da su sad cijela sela brojeća na tisuće i više stanovnikah bez ikakve pouke. Za Buzet predložilo se je i u občinskom zastupstvu i u mjestnom školskom vieću i hrvatsku školu, al predsjednik istih nije dao o tom nit glasovati.

U cielom političkom kotaru poručkom brojećem većinu stanovnikah Hrvatah neima još nit danas ni jedne hrvatske škole, a ono se u Poreču za 20 djevojčicah na tisuće troši. Škole je tamo do najnovijega vremena nadzirao čovjek, koji nije znao nit rieči hrvatske i koji je jur i iz škole u Sterni rad svojo gorljivosti za tali-

janstvo iztjeran bio. U škole, kao što je Montrli, gdje neima nit jednoga djeteta talijanskoga, siljalo se knjige talijanske. Gdje nisu svećenici htjeli podučavati hrvatske djece talijanskim jezikom, kao što u Materadi, ta se nije dovolilo da podučaju, a sa ustrojenjem redovite škole tamo i sad se zavlači. Župnik kastelirski da je dobio od občinskoga glavarstva nalog nek podpíše, da ima u Kasteliru toliko i toliko Talijanah dočim neima nit jednoga. Jer to nije učinio, o školi tamo ni glasa. Učitelj u Svetlovreću dobio je nalog od mjestnoga školskoga vieća, da mora talijanski podučavati. U Baderni, čisto hrvatskom selu podučavalo se skoro dvadeset godinah talijanski, dakako bez ikakva uspjeha. Za Fontanu predložili pred kratko talijansku premda tamo talijanske djece neima.

U pazinskom političkom kotaru, pred dvadeset godinah, osim Labina čisto hrvatskom, neima još nit danas ni jedne čisto hrvatske škole. U samu Pazinu, gdje imade i danas preko tisuće ljudih koji se izpovjedaju za Hrvate, bila je prije škola njemačka pak talijanska. Lindar i Tinjan dobio je nalog od hrvatske škole, al varavim načinom dobilo se varavih podpisah na prošnju za talijansku. Doktor Boccalari i Costantini (ovaj upravo bjesni proti hrvatskomu jeziku, a sam svaki dan hrvatski govori i služi si novagah od Hrvatah) zagovarali su tu prošnju, većina saborska jih je poduprla, pošto je u istom smislu bila već sve moguće učinila junta. U Gračišću, Pičnu i drugud talijansko su škole premda bi na prsta prodbrojio talijansku djecu. U Boljunu činile su se i čine svakojako mešetarije radi naukovnoga jezika, tako da tamo nemože bit napredka. U Novakih imala bi biti hrvatska škola, a ono tamo je učitelj, koj neće nit nozna mnogo hrvatski. Stanovnici Sv. Lovreča na Raši, koji imaju preko dve stotine djece za školu poslali su školu, al još danas nisu odgovora dobili. I drugih ima hrvatskih selah, imajućih na stotine djece za škole, bez škole. U Žminju bio je pripralni tečaj za učitelje, al ga je uništilo.

U puljskom političkom kotaru su hrvatske u Selu rovinjskom, u Kanfanaru i Barbanu, a imale bi biti i u Karnici i Marčani. U Barbanu, Karnici i Marčani dalo se varavim načinom podpisivati varavu prošnju za potalijančenje. Doktor Boccalari i Sbiša zagovarali jih, sabor jih podupro, pošto je i tu bila junta učinila svo moguće u istu svrhu.

U gradovih lošinjskoga političkoga kotara su škole talijanske premda su to gradovi u kojih se i danas osim Krka najviše hrvatski govori. U Nerezine, Čanski, Sušak htjelo se ustrojiti talijansko podučavanje. Većina creskih gradjanah podastrela je molbenicu, da se u njihovih školah bar njeke predmete podučaje hrvatskim jezikom, al još čeka odgovor a njihova djeca moraju se potalijančivati.

I u voloski kotar zašlo se s talijančenjem. Na Voloskom postoji talijanska škola mužka. Žensko neće, jer se boje da bude hrvatska. Rad lovranske škole počelo se mešetariti po dvojici trojici izključenih iz zastupstva radi nezakonitostih kod izborah već prije dve godine i još se nije svršilo.

Hrvate zovu Talijani i Šarenjaci: Morlaci, pastiri, neizobraženi, nespo-sobni za rad, *lupaži, tati po naravi*. Kad bi to istina bila, što se je učinilo, da se jih izобрази i oplemeni? Hrvatom kuh izrazuju želju, da se njihova djeca izobrazu, odgovara se: »Djeca vaša nek svinje pasu a školu

nek puste, jer ona je za gospodsku djecu. Za »vražjega šćava« je mo-tika i zemlja, a za nas izobrazba. Za Hrvate dakle nisu škole, a i oni moraju za nje plaćati i plaćaju, nek jih plaćaju za gospodu. Hrvati Istre, jeli vam pravo?

Nije puk radi činovnikah nego su činovnici radi puka.

Naši neprijatelji zvali se oni kako mu drago znaju dobro, da se narod zatara čim mu se zatara jezik. Sve su silo napeli, da zatara jezik našega naroda u Istri, te da zatara taj narod. Školam se hrvatskim protive. A kad se jih za nje pita odgovaraju: šta će vam hrvatska škola, učite se talijan-ski. To je jezik uredovni ili oficijozni. C. kr. kapetani, sudci, porcovzni činovnici ureduju talijanski; članovi junte nezaju hrvatski, ureduju i oni talijanski; občinska poglavarstva ureduju talijanski, jer tajnik nezna hrvatski; odvjetnici pišu talijanski niti mogu drugačije. A za to da i puk mora znati talijanski?! U tom smislu govori muži protivničke stranke, i članovi pokrajinskoga i državnoga sabora. Svi oni činovnici raznovrstni žive od puka, svo puk hrani, svi bi bez puka kao takovi poginuli. I još da se puk po njih ravna, a ne oni po puku! Puk nek se uči uz motiku drugi osim materinskoga jezika, a gospoda činovnici neka znadu samo jedan jezik uz svih šestnaest godi-nah i više što su u školu hodili! Hrvatski naroda u Istri, to nije pravo. A to uvidjaš ne samo ti, neg su već uvidili i u Beču. Izdali su zakon usljed kojega su sudci primorani i hrvatski jezik rabiti. To moraju već po drugom zakonu i ostali c. kr. činovnici. Za svoje občinske urede odlučuju občine. Narod nek se zauzme da dodju na čelo njegovi muž, i nek iz občinskih uredah bez milosrdja tjera one koji nepoštaju njegova jezika. Da pak bude i junta prisiljena hrvatski jezik rabiti, to ovisi od tebe narode, ovisi ob uspjehu izborah, koji će se ovih danah obaviti.

Prispravljajte puta »gospodi«.

Sve gradove i gradiće, sva mjesta i mjestanca, gdje ima koja peščica Talijanah, svezalo se je svakojakimi cestami, da mogu stanovnici njihovih dovažati što njim je za potrebu i odvažati česa imadu suviše. Gospoda mogu lahko i udobno putovati. Ima pak velikih selah u Istri, u koja nikakva cesta ne vodi, za koje se nije nikakva cesta učinila, kao da oni u obće blagajne ništa ne plaćaju. Opetujemo samo ono što smo zadnji put rekli. Ročkim obćinarom poruča najupliviiji član junte, g. Amoroso, nek si sami cestu grade, ako će se po njoj voziti. Cesta Buzet-Draguć-Cerovlje nek ostane kako je, veli isti gospodin, premda se je nanju tisućah i tisućah potrošilo bez da se ima od nje ikakve koristi. Laniščo neima ceste da ide nit k svojemu občinskomu glavarstvu a kamo li k drugim obla-stim. Lindarci, neslužbeni moraju molj-kajati, da jim se popravo neki puti premda bi to bila dužnost onih, koji puk zastupaju. A tako poznamo silu selah u kojih stanuju Hrvati, koji moraju sebi i živinu ubijati, a vo-zove razbijati, ako će si šta dovesti ili odvesti.

Hrvati Istre, jeli vam i to pravo?

Poljodjelci uzdržuju svijet.

Izerpljujuć što smo već jednom rekli, dozivljemo našim čitateljem u pamet ovo što sledi.

(Dalle je Prilogu).

Za »poljodjelsko društvo« »societè agraria«, davala je junta 1000 forintih godišnjih. Od toga društva nije imala zemlja nikakve koristi, Hrvati nisu ga nit po imenu poznavali, a ipak i njihova novca išlo je za to društvo.

Na vrt za vinarstvo i voćarstvo sa pridruženom kletu potrošilo se iz državno blagajne 21.000 forintih, iz pokrajinske 47.000 for. Ukupno šestdeset i osam tisuć forintih, novca najviše Hrvatah Istre, koji nemaju od toga nikakve koristi, koji jedva da za to i znadu, s kojima poglavari toga vrta nit govoriti neznadu.

Na vinarskoj i voćarskoj školi plaća zemaljska blagajna 3 činovnika i šest dječakih. Kad je junta predlagala tu školu saboru i vladi rekla je, da će dječaci, učenici te škole morati znati čitati, pisati i računati.

Sabor i vlada primili su tako. Kad su se razpisale podpore za te dječake rekla je junta, da moraju znati čitati, pisati i računati talijanski. To je postupak junte, koji neka krsti svaki kako zaslužiti. A ako se tako javno radi, što se nemora raditi tajno! Ta škola je dakle samo za Talijane. Hrvati nek samo plaćaju.

Jeli vam i to pravo draga braćo? Ces. kralj vlada podnela je saboru zakonski predlog usljed kojega bi se imalo podignuti stanje poljodjelaca u Istri. Talijanski članovi sabora pokazali su koliko more za podignuti poljodjelstva tim, da su takove promjene predložili usljed kojih je sigurno, da zakon neće biti primljen. Oni su i u tom predlogu vidili blaženje svojih »svetosvetih pravah«, kao što ga vide kod uvođenja hrvatskoga jezika u sudove. Nemare oni, da se pomože poljodjelcem, ako samo i bez razloga slute, da nobi tu oni sami gospodovali.

Imenovalo putujućega učitelja za poljodjelstvo u Istri. Poteže 1500 forintih na godinu u Tinjanu je odpravio one, koji neznaju talijanski. Koj talijanski nezna od njega se nemože ništa naučiti. To je pravo zastupnikom hrvatskoga puka gg. Amorosu, Costantinu, Elluscoggu, svim u saboru porečkom osim zastupnikah Hrvatah. Jeli i tabi hrvatski narode u Istri?

Za godinu 1883. motau'o u proračun 12.000 forintih u poljodjelsko i gospodarstvene svrhe u Istri. Hoće li i Hrvati Istre kakvu korist od toga imati? Neznamo, nū bojimo se sudeti po svam ostalom.

Iz svega toga sledi, da Hrvati Istre kako u svam tako i u poljodjelskih stvarih plaćaju a nedobivaju nit ne uživaju. Oni su jidnici plaćajući.

Nezverujemo, da njim je pravo.

•Harač, harač, rajo treba» —
•Hljeba, hljeba gospodaru!
•Nevidjemo davno hljeba.

Onimi prvimi riečmi zahtjevali su Turci porez od raja, od robovah, od kršćanah. Onimi drugim riečmi odgovarala je raja Turkom. — Spomenuli smo već i još opetujemo, da je junta dala 1000 forintih g. Carlu De-franceschiu »za povjestne crte« Istre, knjigu koja proglašuje Istru talijanskom i koja je puna mržnje proti Hrvatom i Slovincem u Istri. I za to su poreza platili svi i jedni i drugi.

Godine 1881 predložila je junta saboru, da njoj priskrbi prostorniju zgradu, jer da su juntini uredi smješteni u pretjesnoj kući. Sabor izručio je predlog svomu financijskomu odboru. Na predlog ovoga odlučila je saborska većina, da se ima graditi nova liopa, prostrana kuća, koja bi bila Istri na čast i koja bi stajala sto tisuća forintih. Manjina saborska

predlagala je, da se odustane od toga jer je Istra siromašna i ima nuždijih stvari, nu svo uzalud. Saborska većina naložila je junti, da učini načet za tu kuću i nek ga predloži saboru u budućoj sjeditbi. U sljedećoj sjeditbi, posljednjoj, nije junta toga nacrta donela. Na njezin predlog kupilo se komad stare kuće. Al tim se nije odrekla namisli da se gradi nova zgrada. Da se je odrekla bilo bi to izrično kazala. Predlog nove zgrade je odnesla al nije zavrila. Znala je, da je bila znatna manjina proti tomu. Dočula je, da se jedan zastupnik odrekao mandata samo, da kod toga nesudjeluje. Izbori novi su predstojali. Gradnjom nabi se bila preporučila nit junta, nit članovi saborske većine.

Godine 1880. vladao je po Istri valiki glad. Naš narod se sjeća kako su se med Hrvati i med Slovenci sa birali dobrovoljni prinosi, i kakovom su požrtvovnošću dielili medju narod novce, kuruzu, krumpir i drugo istarski rodoljubi, ne Talijani, neg Hrvati i Slovinci.

Kod takova stanja, kod glada u zemlji, većina sabora porečkoga, u svojoj sljedećoj sjeditbi na predlog junte hoće da gradi palaču za sto tisućah forintih troškom dakako zemlje, troškom gladaoga naroda. Junta misli na se i na svoje činovnike, kako bi udobnije sjedili u svojim uredih, a narod?... Nek i na dalje gol i bos i gladan poreze plaća. *Kruha, kruha, gospoda, za narod, a ne palače za činovnike koje narod uzdržava!* Ta i tako poznato je i dokazano, da se kod junte grozno troši, da se više troši, nego u. pr. u Dalmaciji, koja ima skoro dvostruko stanovnikah.

Svoja kućina, svoja slobodica.

Već je u naravi Hrvatah da ljubi žarkom ljubavi svoj dom, bio on još siromašniji. Prema toj njegovoj naravi kao da su bile urodjene prije i občine. Svaki se je u svojoj, bila veća ili manja, dobro čutio, jer je bio u svojom slobodan, u koliko je to u občini moguće. Al to se je u porečkom saboru promjenilo zakonom 23. novembra 1868.

U svakom talijanskom gradu i gradiću, gdje god se je našlo kakav gradićac, kakvo mjestance s nekoliko Talijanah ili Talijanašah, ustanovilo se je sjelo občinskoga poglavarstva, i pridružilo mu sela hrvatska il slovenska. Gdje je ovih manje nego Talijanah, tu su posvema bezpravni. Gdje jih je jednako s njimi, tu su lahko svladani. Gdje jih je više nego njih, tu se narod svakim načinom vara, zasliepljuje, zavajda. Gdje je občina čisto hrvatska, tu se nastoji koga naći, da bar zaprieči, občinski napredak ili se ga čak i šilje.

Kod izbora občinskoga zastupstva u takovih občinah varu se i sili. Pred vrati izbornih dvoranah trguju se narodu lističi iz rukah i turaju mu druge. Groze se s peticijoni, ponudjaju po 50 novč. ili po tanjur bigulah. Pred izbori s narodom se sladko našala, prijateljski razgovaraju ruke stišću, a poslie izbora deru narod. Pred izbori znadu gospoda s narodom i hrvatski govoriti. Poslie izbora, od prve potrebe, psuju na narod i njegov jezik, psuju ga ako negovori talijanski, počašćuju ga s ljepim naslovom »mostro di scavo«, njegov jezik zovu »pasji jezik«, nit imenu mu neće ljudski pisati, i drugim nam lažu da se imena talijanski pišu, i kidaju sa kućah hrvatsko napise, i... što sve nečine. Nezakonitosti čine se volike baš po onih ljudih koji očijukaju s Porečom toliko, da se mora zastupstva razpušćati, da se mora to

ljuje iz zastupstva izbacivati. I još kad se timi načini pobjedi, trubi se u svjet, da je u toj i toj občini *pravna stvar* pobjedila, da »Krancici« i »kroatiki« već ništa nemogu, da su »villici slaviki« već jasno uvidili, da njim nije života bez gradjanah, i da oni moraju s gradjanj držati, da od njih sama dobra imadu.

A njihova djela? Podobćine buzatske občine neimaju računah o svojih imanjih.

U Tinjanu nisu računali u redu. Izabiru se pregledatelji računah. Traže zapisnike dražbe razprodanih komadah občinskoga zemljišta. Odgovara njim se da su se valja izgubili, a nalaze se, poslie pretaje sa tužbom. Tajnik čita uredovne spise po krčmah svojim prijateljom. Pregledatelji tuže na činovnika i tajnika jer jih nisu pozvali na podpis zapisnika sjednice. Pregledatelji našli su dne 2. ožujka 1883 jednu točku zapisnika krivotvoranu. Pregledatelje računah se iz Poreča psuje. Načelnik i tajnik su pod obtužbom. Zastupstvo se razpušća, a uprava občine izruča se *tajniku*.

U S. Vičenti izmedju 12 občinskih zastupnikah devet njih nezna nit čitati nit pisati, nit talijanski govoriti. To je občina skoro čisto hrvatska, u kotaru porečkom, jednom od onih koji da sačinjavaju pravu Istru, u kojoj da neima mjesta drugomu do talijanskom jeziku. Mi se nadamo, da će ti zastupnici nastojati, da se njihova djeca nauče i čitati i pisati, a da nije treba njim nit će trobati njihovoj djeci znati talijanski, i da će znat bolje upravljati sa svojim imetkom nego li Talijani ili Šarenjaci.

Dubašnjari odcipljuju se od obćine krčke, sigurno ne s toga, što njim je bilo s njom dobro, nego s toga da njoj bude bolje bez nje.

Martinščica, Sv. Ivan, Belej i Ustrine odcipljuju se od Cresa, i opet da njim budo bez njega bolje.

Lanišće prosi već dulje vremena da se od Buzota odcijepi.

Mnoga druga hrvatska sela žole se oddieliti od gradovah, ako i nisu još svojih željah nit oblastim nit javnosti predali. Nisu voljni naši ljudi svojim novcem po gradovih poljopšavati ulice i trgove, postavljati svotionike, plaćati muzike. Oni imadu muzike u svojih kućah, kad djeca jest zahtjevaju a vjerovnik - pijavica dug traži, a neimaju šta nit djeci nit vjerovniku pijavici dati.

Podobćine pazinske občine propale su od kad su Pazinu pridružene. Nit podobćine vodnjauske občine nemogu se pohvaliti sa upravom svojih imanjah, nit sa svojim poglavari iz grada Vodnjana.

Obćenita je tužba, da imanja podobćinah hrvatskih propadaju, od kad su pridružene komu talijanskomu ili talijanaškomu gradu, da su stanovnici podobćinah posve nezadovoljni sa svojim stanjem.

Daleko su po tri i više urah od poglavarstva. Žrtvuju dan ako hoće da budi što kod njega opravde. Možda nenadju poglavara ili osobe s kojom bi imali posla, ili je poglavar, al odpušća Hrvate nek drugi dan dođu, ako dodje medju tim koji Talijan da se s njim pogovori. Plaćaju pokrajinske i obćinske namete, al neimaju zvati ljehćnika, nit se mogu pogovoriti s tajnikom. Plaćaju državne poreze glavarstvu, a ovo jih nedaje napred. Dolaze zapliene, eksekucije, podobćine nit dužno nit krivo moraju plaćati povjerenstva koja su u to ime došla. Navlaš bi reći zatože se sa izplaćivanjem porezah ili dugovah podobćinskih. Dodje sila. Država hoće imati novca. Dodje do dražbe. Imanja vre-

dna 17000 forintih prodaju se za 200, vredna 29000, prodavaju se za 1300 forintih. Ta imanja kupuju onda u tu cieniu necieniu »gospoda.« A gdje je slavna junta s nadzorom nad občinskim imetkom na koji ju zakon veže? Čuli smo, da ima obćinah u Istri koje nisu cielekupnoga ili dielomičnoga računa deset i više godinah podastrela na pregledanje i potvrdu. Valja je to Junti pravo u njekih obćinah, dočim joj nebijaje pravo u drugih. U Kastav bila je poslala činovnika, koji je pak osnovu učinio, kako da se občina kastavska razdieli, kako da se pojedini dielovi osiromaše i kako da propade blagostanje te občine pogibeljno talijanstvu Istre. Taj isti poslanik junte bio je zasnovao način, kako da se obogate gradjani lovranski čuteći nekoliko talijanski i kako da se osiromaše okoličani lovranski jer su Hrvati i drže se takovima.

I kako se radi s obćinama i podobćinama hrvatskim, tako se događa i obćinarom hrvatskim, Zaduži se. Nadje gospodina koj mu draga volje uz debele kamate novcakah posudi. Gospodin nit nemari kamatah tjerati. Dug rasto i na glavnici i na kamate. Gospodin je dobar, ne sili. A kad dug dobralno naraste, onda kao da je postigao svoju svrhu. Zahtjeva novce pod svu silu i u najgore doba. Čovjek ne može platiti. Njegovo iman je prodaje se pod bubanj u cieniu necieniu. Obično ga kupuje gospodin.

Talijani — gospoda, Hrvati-robovi. Ne slučajno, nego proračunanim načinom, sve ide u Istri na to, da budu *Talijani gospoda a Hrvati i Slovinci njihovi robovi, njihovi šćavi*. I još se ima duše u Poreču, u Pazinu, u Pulju i drugud, službeno i poluslužbeno i zasebno reći, da se je u ovo dvadeset godinah radilo za dobro seljakah, koji su skoro izključivo Hrvati ili Slovinci!

Zar tim, da seljaci — Hrvati škole plaćaju, a da školah ili neimaju ili bi se jih s njimi potalijaniti htjelo? Ili tim da se psuje svećenike i da bi se i s njih htjelo učiniti orudje, kojim bi se narod talijanio? Ili tim, da se zove Hrvate: Morlaki, pastiri, neotesanci, lupeži, tati po naravi, vrazji šćav, da se jih šilje svinje pasti mjesto u školu?

Zar tim, da se seljaci—Hrvati, u svojih uredih nemogu pogovoriti sa činovnici koje oni plaćaju?

Zar tim, da se gospoda gradjanska po širokih putevih vozikaju, a da Hrvati seljaci sebe i živine ubijaju a vozove razbijaju po kojekakvih putinah, dočim i oni za ceste plaćaju?

Zar tim, da se je trošilo 1000 forintih na godinu za »poljodjelsko društvo«, koje Hrvati nit po imenu poznavali nisu? Ili tim, da se je potrošilo u malo godina 68.000 forintih za pokrajinski vrt i klet, bez ikakve koristi za Hrvate, od kojih se je i za to tisućah i tisućah izteralo? Ili tim, da postoji vinarška i voćarska škola sa tri činovnika koji hrvatski neznadu govoriti i sa 6 učenikah koji moradu znati talijanski usljed rečenoga postupka junte? Ili tim, da nije većina saborska htjela pristati na predlog za ustrojjenje zemaljskoga poljodjelskoga vieća i kotarskih poljodjelskih zadružnicah? Ili tim, da putujuć učitelj tjera iz škole one koji neznaju hrvatski, ili da čita hrvatski sastavak a da nezna nit rieči više reći od onoga što je čitao? Ili tim, da su Hrvati jidnici plaćajući?

Zar tim, da se je dalo iz zemaljsko blagajne 1000 forintih čovjeku, koji je napisao knjigu punu mržnje i zlobe proti Hrvatom? Ili tim, da se je nakanilo graditi u Poreču kuću za

100.000 forintih na zemaljske troškove, dočim narod glad trpi?

Zar tim, da se sela hrvatska skućilo pod gradove i mjesta talijanska ili talijanaška? Ili tim, da se jih pred izbori na sve načine vara? Ili tim, da se neda na svjetlo računa o njihovom imanju, da se krivotvori zapisnike, da su pod obtuzom načelnici i tajnici, da se zastupstvo razpušća a tajniku uprava občine povjerava? Ili tim, da se jih grdi što ne znaju čitati nit pisati nit govoriti talijanski? Ili tim da se odcipljuju i žele se odcipliti od gradovah pod koje jih skućilo, da nepropadnu kako već propadaju? Ili tim, da dolaze tri i više urah daleko k svojim glavarstvom pak se moraju za istu stvar još vraćati, da neimaju nikakve pogodnosti za sve ono za što plaćaju? Ili tim, da se njihovi porozi na svoje mjesto nešilju pak da moraju radi toga još eksekucije plaćati, da se reć bi navlaš zateže s izplaćivanjem porezih, da se pak dotične podobćine upropaste? Ili tim, da se obćinska dobra koja vriede 17000 prodavaju za 200 forintih?

Zar tim, da poslanik junta čini osnove kako bi obćinu razdijelio i upropastio? Ili tim, da taj isti snuje kako bi obćinog građana Talijanaša, a osiromašio seljake Hrvate?

Zar se je tim radilo za dobro seljakah Hrvatah, što su se njihovu obćinska imanja i njihovo zemlje i kručje prodavalo pod bubanj, na družbah? Tim, da su danas mnogi bez kuće i kućišća, bez livade i polja, bez vrta i vinograda? Tim, da su mnogi na prosjačku palicu spravljani? Tim, da su Hrvati seljaci sužnji gospoda Talijanah i da se na to ide?...

Gospodo iz Poreča i njihovi prijatelji po Istri! Da bar šutite! Da ne izazivate!

Srdce nam krvari gledajuć stanje naših seljakah, videć u koje mreže ste jih zamotali, čitajuć kako njim se svaki dan prodaju pokućstva, vino, vrti, polja, livade, šume i to u nitakvu cieniu!

A vi još imate srдца i duše govoriti i pisati, koliko ste za nje dobra učinili! Dokle dopire drzovitost vaša?

A ti narode hrvatski i slovenski, sa svojim izbornici ili fiducijarjij?..., Sudi sam. Propadaš i na stazi si da propadeš. Znaš koji su te zastupali. Ako ti je pravo i dobro, biraj jih opet.

Inače, nedaj se varati, biraj one, koje ti preporučamo mi i naši prijatelji. Biraj one koji poznaju tvojo jade, koji će nastojati da jih odstrane, koji te ljube.

Ima već danas neodvisnih Njomacah, ima već danas i Talijanah u Istri, koji kažu da su izvanjske obćine, sve bez razlike, hrvatske ili slovenske, i da je pravedno da budu njihovi zastupnici Hrvati ili Slovenci.

Kako se je za careva putovanja po Istri čulo posvuda i skoro jednino, *Živio naš kralj i car*, tako nek se posle izbora čuje: *živili naši zastupnici Hrvati i Slovenci!*

Postupak naših protivnikah u vrijeme izborah.

Obćino Talijanaši nit nepriznavaju našega naroda u Istri, preziru ga, smatraju i zovu ga šćavom; s našimi ljudimi nit ne govore, ili ako govore, to je radi novacah.

U vrijeme izborah svi se promjenom. Obilaze po selih, posjećuju Hrvate, za svakoga najđu sladku rieč, love jih kad u grad dolaze, stišću njim rukle, pitaju ga za junačko zdravlje.

Već kakav mjesec danah prije izborah obilaze i love.

Nastoje najprije zadobiti na svoju stranu bogatije poljodjelce. Ako su stimi gotovi, bilo da jih dobiju, bilo da nisu ništa opravili love se siromašnijih. Nadju kakve propalice, ovi idu po selih, u kručme, piju i pozivlju druge da dođu piti. Pije se po ciali dan i dakako psuje jedne a hvati druge. Psuje se svećenike i poštene muže, a hvati slabiće. Izreče se već sada svakoja-kih izmišljotinah, laži, klevetah na ono muže Hrvate, koji bi imali biti izabrani za zastupnike narodnje.

Dodje recimo, dan izbornikah ili fiducijarijah.

Talijanah ili Talijanašah ima u mjestu gdje se izbornici izabiru. Dovedu na biralište one koje su na svoju stranu predobili.

Turaju njim u ruke lista kandidatah izbornikah. Drže jih na rzdi do zadnjega hipa, dok neuliezu u izbornu dvoranu.

Čim su izbori izbornikah svršeni, zabilježe si svi njihova imona. Nastoje saznati odnošaje pojedinacah, pak komu laskaju, komu straše, koga zamamljuju pijankom, novcem, drugim čim.

Laskaju onomu koji šta ima i kod koga znadu da nebi zastrašivanjom ništa opravili.

Straše siromahu, zaduženom. Noćes već nikad dobiti novacah, učinit ču ti odmah petiociju; morat ćeš svoj dug platiti, prodat će ti se zemlja i kuća.

Zamamljuju novcem, s objedi, s biguli, s vinom, ljudo pokvareno, propalice.

Govore da seljaci moraju s građanima držati, da bez njih nebi živiti mogli, da hrvatski jezik nije kod uredah u porabi pak za što bi Hrvate izabirali, da u Istri neima Hrvatah jer da Istra nespada pod Hrvatsku.

Govore o naših kandidatah, da su tudjinci, da su činovnici. Trube o pojedimih svakojake laži i klevete.

Zadnji hip, posljedaju noć pred izbor zastupnikah priljepljuju po selih plakate, u kojih je proti našim kandidatatom svega i svačesa rečeno.

Na dan izbora opetuju se sve to. Ide se u susret izbornikom iz selah. Prati se jih do grada i u grad. Pogosti se jih, daje njim se cigare. Drži se jih dok uliezu u izbornu dvoranu.

Zalibože bivalo je našega naroda, koji prevaren devet putah, dao se je prevariti i deseti put.

Oni kojim Talijani laskaju, nek jih prezirno odbiju i nek njim reknu: Za naše dobro vi sigurno negovorite. Htjeli biste, da smo i na dalje vaši robovi ili šćavi, al mi već nećemo biti.

Dužnici izbornici, nek se neboje. Talijani i Talijanaši straše, da će njim prodati njihovo, ali toga oni neće učiniti do zadnje sile. Oni živu posidjivanjem novacah. Oni potežu debele kamate na novce koje su posudili. Oni su se obogatili posudjuć. Dok vide da poljodjelac može plaćati, dok znadu, da ima on još dovoljno imanja, dotle oni nemare iztjerati glavnice, dapače nedopuščaju mu nit kamate platiti već jih pribiraju glavnicom. Kad pak vide da poljodjelac razmjerno malo posjeda imo, kad vide da zlo ide, tad prodaju mu oni, zemlje i kuće, pak jeli on kod izborah proti njim ili za nje glasuje. Za to kad zatraše komu našemu s dugom i s prodajom ako s njimi neglasuje, nek njim odgovori: Prodat ćete vi kad budeta vidili da je u pogibolji

vaš novac, glasovao ja s vami ili proti vam; dužan sam, platit ću; radi duga neprodajem se nikomu, glasujem po svojoj savjesti. „Vam šćavnjaci, ako sam vam dužan, platiti ću pošteno, ali prodati se neću.

One, koji se prodaju za jedan objed, za 50 novčićah, za litru vina, za cigaru, za tanjur bigulah, koji prodaju svoje pravo za zdjelu leće, mi pomilujemo, i gorko žalujemo da se i takovih nadje. Krivci nisu oni, neg način kojim se je s njimi postupalo i ravnalo već stotine godinah.

Smješno je kad govore protivnici, da poljodjelci nemogu živiti bez građanah. A znase, da poljodjelci mogu živiti bez građanah, a građani nemogu bez poljodjelcakah niti jedan dan. Hrvatski jezik je svaki dan više u porabi, i bit će tim više čim bude više zastupnikah hrvatskih. U Istri neima Talijanah, jer Istra nespada pod Taliju.

Već smo zadnji put pokazali, što vriede prigovori proti našim kandidatom. Varko su samo, kojim je svim jedna svrha, da nebudu izabrani Hrvati nit Slovenci, već samo Talijani i da se tobož dokaže, da je Istra talijanska. Ta u broju od 2. t. m. 1. strije čitali smo o njeklih nehrvatskih kandidatih proti kojim ona ništa neima, dapače koje proporuča. Deprotis je *carski kraljevski* namjestnik.

Mi se čvrsto nadamo, da se naši izbornici neće dati zamaniti nit prevariti, niti prestrašiti, nit podkupiti; da se neće dati po naših protivnicah niti voditi kao ovce, niti kupovati kao volovi, nit prodavati svoje poštenje i svoje pravo za nikakvu cieniu.

Već su se dosta put naši pokazali, već jih je dosta putah savjest grizla, već su se dosta putah sramili radi svojih djelah kod izborah.

Nedao Bog da se opet pokaju i zrame za svoja djela!

Dao Bog, učinili oni svjestno svoju izborničku dužnost, tako da budu mogli svuda i pred svakoga visoko čolom, i da jih bude svaki i prijatelj i neprijatelj poštovaov. Znajto da i neprijatelji zaničaju kukavicu, a da poštuju poštenjaka.

Već ima i Talijanah koji kažu da je pravedno, da Hrvati izaberu zastupnike svoje narodnosti.

Izbornici na vas je da se to sbude.

Izbori za pokrajinski sabor.

Pod gornjim naslovom donasati ćemo vjesti o izboru fiducijarah u pojedinih obćinah istarskih a kasnije o izboru saborskih kandidatah u pojedinih kotarih.

Do ovog časa neimamo potpunih vjestih o izborih fiducijarah iz svih obćinah te navadjamo samo one koje su nam poznate.

Da nisu izpali izbori fiducijarah po našoj želji i kako bi morali izpasti po broju hrvatskih i slovenskog pučanstva, neće se nitko šćuditi, koji poznaje siromašno stanje našeg neukog seljaka, drzovitost i nasilja naših protivnikah a napokom postupak pojedinih poljodjelcakah činovnikah. Daje nesmjemo jer je bojno zapisano. Neke svašto pročita ovdereno pismo g. Namjestnika na čelu današnjeg lista pa će uviditi da u ovih okolnostih nam je skoro uzaludna svaka borba.

I. *Kotar poljski*: Obćina Kastav birala je jednoglasno 28. naših fiducijarah, istotako obćina Podgrad (14. fid.) Jelšane (8 fid.) Materija (10 fid.) obćina Lovran — Moščence (10 fid.) većinom glasovah. Dakle svi naši fiducijari.

II. *Kotar koprarski*: Obćina Pomjan izabra 12. naših fiducijarah; Dekani 11. naših fiduc.; Piran 4. naša fid.; Izola 1. našeg fid.; Dolina 14. naših fid.; Buzet 19. protivničkih fiduc.; Roč 6. fiduc.; I. našega a 5. protivničkih. U ovom kotaru imade se kodier većinu koja će stajati na strani naših kandidata.

III. *Kotar parinski*: U ovom kotaru moradosmo nasilju podići o čemu će svakoga uvjeriti naš dopis iz pazinščine. U Labinj bijaše izabrano 14. protivničkih fiducijarah; isto u Ploznuju (7. fiduc.) u Tinjanu (7. fiduc.) u Pazinu (23. fiduc.) u Zminju (9. fiduc.). Jedini Boljun spasi čast ovomu čisto hrvatskomu kotaru izabrav 6. hrvatskih fiducijarah. Živili čestiti biraji boljunčke obćine!

IV. *Kotar poruški*: U ovom kotaru prešli smo također lošu jer je pod nosom našim protivnikom; narod nesvjestan i de gria za dužen merada po zapoviedi goropadnih go-

spodarah glasovati. Poblížih vjestih neimamo za sada. Toliko znamo, da su se naši u njekojh obćinah utegnuli od glasovanja videć, da je proti nasilju uzaludna borba. Imedju poručkih obćinah ponasa se junački obćina Poreč i Vršar, Živile!

V. *Kotar puljski*: Za sada znademo, da su u obćini puljskoj izabrani naši fiducijari (19) dočim su u Vodjanu (12. fiduc.) i Kantararu (3. fiduc.) nadvalali protivnici. U ovom kotaru odučuje izbor u Barbanu (7. fiduc.) koji se odobljiva danas. Ako su tamo učinili naši izbori, tad je iztrgnut i taj kotar iz talijanskih pandžah. Dao Bog, da bude tako!

VI. *Kotar Krški (Veglia)*: U ovom kotaru bijaše bitka ovih danah, za pobjedu se nebojimo, premda se tamo zgradaju stvari, koje su skoro neverjotnije (Vidi ovdereov pismo na čelu lista) u Vrbiniku (5 fiduc.) nadvala naša stranka tamošnje mutiškaje sa velikom većinom; u malom Lošinju bijaše odabrana petoricica protivnikah koji neimaju pravo izbora. u izvanjskih obćinah. Preporučamo našim prijateljem, da uloze utok na sabor proti ovom izboru. Odgovaramo ujedno ovdje svim prijateljem, da valja utok, ali čitaj gđegod se kakova nezakonitost pokazala, i to čitaj na pojedine kot poglavare, jer ovi pomoći nemogu uvan izravno naš bor.

Napokom molimo naše domišljenike da nas potanje obavieste o izborih u pojedinih obćinah, da budemo mogli čim vjerniju silku izborah podati našem čitalačstvu.

DOPISI.

Dobrinj, u Lipnju 1885.

Dišna „Naša Sloga“ u vrijeme svoga bivstvovanja malo članakah dobi iz Dobrinja, zato evo mane, da to člalo sa jednim poretom.

Obćina Dobrinjska koraca žurno i neustrajivo za obćinom Kastavskom; glavar Ivan Kirinčić što se tleče hrvatskog ponosa i djelovanja nezastaje nimalo za glavarnom kastavskim; naš tajnik nečaja se pisati hrvatski na svako višije poglavarstvo; ipak ove skroz hrvatske obćine kao i da nebi bilo u Istri, ona u svojoj skromnosti uređuje se čisto hrvatski, nekadnj nika-kvog bužnog glasa o sebi, akoprem većkrat imade lepih epizodah, da se javnost preda, u kratko ona je dobroćudna, ko što su i njeni miroljubivi stanovnici, koje ako razjaris, od krotkih janjacah promjeniti hoćeš u bjese lavove; zato nek se nitko neusudi igrati njihovom dobroćudnostju, osobito nek jim nitko netiče njihov hrvatski ponos, pa bio on i kotarski Kapetan sa natrubom šarenjučkog kova, jer će mu odgovoriti „velmi mužki po hrvatski.“

Predpostaviv ovo prelazim na izbornovo zastupstva, koje se biralo 28 i 29 prošlog Svibnja, al prvo sama izbora glavno je znati kakav ovdje red i sloga vlada. Obćina Dobrinj dobrohno je raztrešena, česa radi dieli se na deset četah, svaka četa imade svoga četara, koga je odabrala sama četa — a četarovu zapovjed slušaju kao da je podpisana od samoga Nj. Veličanstva Cara. Što uradiše četari? Skupiše se na dogovor, te složishe se u tom, da uzmu naprils izbornih listinah svaki za svoju četu, i na temelju toga prepisa svaki četar u svojem selu sazva kuće gospodare po starom hrvatskom običaju ne pod starinsku lipu, već pod koj listinasti brest ili granati koprivle (ladonju) da vlačaju i odaberu osam većih četah po dva, a dvije manje po jednog predstavnika u obćinsko zastupstvo. Puk u svakoj četi složi se u svojih predloženicah, te na dan izbora i javnog sveukupnog glasovanja 28 i 29 Svibnja sva obćina glasovaoše kao jedan čovjek za predloženika.

Obćina Dobrinj odabra ovim riedkim načinom svojih 48 predstavnika obćinskih, kojim leži na duši da si izaberu čestita glavara. Načelnikom dobriškim nemoze, nesmjaje, da bude čovjek koj nemišlji koj nečuti hrvatski. Mogo bi tkogod upitati, što dakle neće odabrati prvajšnjeg glavara, čestita hrvata Kirinčića?

Sa žalostju ovdje mi istaknuti, da on pod njedan uvjet neće za sada preduzeti tu čest obiteljskih odnošajah radi; dapače on se svom silom otklao stupiti u novo zastupstvo, da nebi taj teret opet njemu povjerili, nu sa svim njegovim otklanjem ipak je odabran članom novog zastupstva.

Čim se bude novo zastupstvo uredilo odabrav si glavara i obćinski odbor, ufam se javiti dlenoj „Našoj Slogi“ izbor vrlah Dobrinjaca. Za sada u hitnji samo još jednu. Na hrvatski poziv, da dođu na biralište kao začastni obćinski član kot glava-

var g. Elusheg odgovorio je tallanski glavaru, da nemože doći s razloga, što imade poći na Unije, i što bi se moglo kojekako tumačiti njegovo došašje u oči predstojećih izborah zastupnikah na sabor u Poreču.

Znamo mi dobro, da rečeni g. Elusheg imade svojih tajnih poslovača u svakoj občini otoka Krka, koji ga obavješduju o svih stvarih kod nas; mi poznamo te te šarovite ptice, a do potrebe hoćemo je javnosti predati; za to nije od potrebe, da dojde amo; hoće gledati i šarati oni za njega i njegove naputke izvesti, ali svakako sudim, da će jim bit uzaludan trud zagovarati kandidaturu neprijatelja našeg roda hrvatskoga. U Poreču Gospodin Elusheg pokazao nam, da je onaj isti, koj bijaše u Sinju.

Iz S.v. Matja.

Već treću godinu je kod nas lepa navada, da nedelju posle telova držimo procesiju. Ovo leto bila je baš sjajna.

Jur subota prama večeru vidio si množinu starih i mladih, kako se trse da polepsaju mesto. Na četiri mesta napravilo lepe zelene kapele za oltare. Čestu okitilo grajmem, gledajuć ipak da nepovreda dotične zabrane c. k. kapetanata. U nedelju prije žarkog sunca doletile mlade Halubaljke, da pripreve i nakite oltara.

I na oltarih i uz cestu i na kućah vijale se naše crvene — belo — modre hrvatske zastave (bandere).

Sa svih strana Kastavštine sgrnula se sila božja sveta. Udarala riečku gradska banda. Lepo bilo pogledati, jer ti cela procesija uvek pred očima. Vladao je najljepši red.

Po dovršenju procesije svirala riečka banda razne komade, med njimi i hrvatskih. Živili!

Na prvom mjestu ide hvala za tu svčanost preč. g. V. Dubroviću, koj se svakom prigodom trsi i skrbi, da štogod za lepotu crkvi i čast božju učini. Pohvaliti valja i sav (pvk radiž sloge, te djevojke, koje su znale baš lepo nakitati oltare.

Mladenici su šternu skoro dogotovili. Neka tri meseca nekisi, oni će moć svaki dan izvadit do 60 spudi vode. Slogom rastu malo stvari, a nesloga sve pokvari.

Iz Tinjana 7. lipnja.

Rado bih Vam dati bolje glase, ali kad nemogu moram orne; izbori su kod nas danas za narodnu stranku zlo prošili; a što je pak tomu krivo?

Prvi nečist posao jest, što listo nisu bile izložene, nego u nedelju prošlu bijaše napovedano, da će se u buduću četvrtak t. j. danas vršit izbori, a tim je bilo nemoguće u hitrih doznat koji ima pravo izbora.

Druga nesreća je, što je skoro jedan treći dio gospodarah tinjanskih ovo prošlo leto morao podnesti kaznu u Rovinju od pet do petnaest današ, što su kako neznanice bili poprodavali svoje po eraru zaplajeno vino (za carski dohodak); ovi bijahu izpušteni iz liste. Treća nesreća, što obdinska uprava u Tinjanu nije poslala skoro ni polovicu listića ka svetomu Petru, t. j. onim, kojim pravo izbora pripada; sporad toga nisu birat došli.

A četvrta nesreća najgorja jest, da svi Krizanci, kojim crn obraz bio do sudnjega dana došli su, i svi ukupno birali s Krnjeli, koji da bi njima kosti oglodali i mozak izpilj kad se još ni danas nisu kroz izkustvo pameti naučili.

Tinjanji i Supetarci za narodnu stranku su se brabro borili i zato pred svetlom pošten njima obraz; ali radi nevjernih Kriznacah, od kojih nije nijedan doma ostao, samo da nepropadu njihovi krovpljo Krnjeli, ostasimo u manjiti, i stin propade narodna stranka.

Iz uzroka pak što Supetarci nisu po pravici dobili svi svoje listiće, kojim su pripadali, iz uzroka što šlućujući bijahu šarenjačke stranke i što su pustili za svoju šarenjačku stranku birati bez prigovora i one, koji su bili nedavno kaznjeni radi prevare i krivopriječstva, i one koji su dan današnj pod iztragom radi prevare. Učinio se je valje danas po dozvoli prisutnoga c. k. kotarskog glavara utok (ricorso) a što će u naprélak slediti, to zna samo Sveznajučij.

Utok nepomaže Vam na c. k. kot. oblasti, jer ona nema druge dužnosti ni prava, van da nadzira izbor i da pazi da se za-

Iz zapadne lstre.

Dopustite mi Stovani gospodine Uredniče, da Vam dadem sliedeće razjašnjenje u ime Izpravka na članak uvršten u Vašem očenjenom listu br. 11. tek. god. u obliku »Razgovora med Grgom i Markom pod baderijskom lađonjom«. Ne mogu svoj dopis upravit na dotičnoga gospodina dopisnika, jer mi nije poznata njegova osoba, nije mi poznato kojega je stališa i kakovih je nazora: pa za to neznam u kojem bih tonu s njim govorio.

Mogu Vam istinu približiti za to, što imam čast osobno poznati zaslužnoga u mnogom pogledu popa iz Pule, o kojemu je govor, i za to što su mi poznati baderijski odnošaji, budući da sam i ja neko vrijeme u onih stranah boravio.

Pop iz Pule, samo da mu se protijte, balotan bi bio jednoglasno za župnika od Baderne, što je obćenito znano, bez da bi se služio neprotijstojim oružjem šekucionia i intavulaciona za mljarske, koji obstoje samo u izmišljenju dopisnika »Razgovora medjn Markom i Grgom«; ali znamem, da nije nakan s konja natrag na osla poskočiti.

Ako je istinito, da se je u slabih ljetih pobrinuo, svojom porukom pomagati kroz poštanoga Padovana turkinjom potrebne iz Baderne; jošte je istinito, da je pripravan ustupiti istomu dopisniku svojih izpravnih tražba 500 forinjt za jedinu stotinu guheći ostale.

Ako je istinito, da je on obćenito Baderljanom 500 forinjt za podporu ubog njihove orkve, istinito je također, da je pošte učinjenog obćenjaju povisio svotu do preko 600 f.; ali o tom se može dopisnik bolje osvjedočiti kod presvjetooga Ordinarjata porečke biskuplje.

Kaže napokon, pop iz Pule, da na svom odlasku nije ostavio u Baderni protivnika izim jedinog šarenjaka koji pošto je tražio pocrniti ga u listu »Istria«, služio se je po svoj prilici perom kakova neprefina svedenika; da ga pocrni također djer dosta nepametno i nepravično u »Nišoj Slogi«.

Cieniti, štovani gospodine uredniče, da više nećete primati članaka ob ovom predmetu u cijenjenu »Našu Slogu« s razloga što njezin obseg nedopušta, da joj se stupci pune osobnostmi, koje ne promiču narodne stvari. Vidi li se štogod krivo dopisniku pomenutog »Razgovora« na ovaj moj izpravak, pripravan sam mu odgovoriti, što će biti shodnije putem obsežnihlji novina. Pripravan bih mu bio i privatno odgovarati, da mi se objavi, to ako je on hrvatskoga mišljenja, mogao bih mu približiti po koji koristan nauk. Ako li je talijanskoga mišljenja (kao što je svu prilika, da barem nadahnog dopis »Razgovora« proizlazi od šarenjaka), onda on dakako svojih naputaka i svojih nauka ne trebaje. *)

Iz Buzetićine u vrijeme izbora 1893.

Čudom smo se zabadili, kad smo čitali u novinah, da u izvanjskih občinah kop kotara kandidiraju gospoda Delballo i Clarici.

Te obćine napuštene su Hrvat i Slovenci, a gospoda su jedan Talijan, drugi potalijančan. Gospodu Delballo kušao je već po dva puta eredu u tih kotarih i oba puta propao. Pomonja se i treći put. Promda već duljo vremena imenovan bilježnikom u Poreču, vidjelo se ga po ovom kotaru putovaš. Što nije učinio on; to su činili za njegovi prijatelji. A napokon sastao se je u kotaru i za gospodinom Vidulicem zemaljskim kapetanom. Pripravljaju, da su on i njegovi napušt sve eile, da postane prijednikom zemaljskoga odbora. To može on i njegovi želiti, ali za to moglo se ga kandidirati kao Tinjana u talijanskom izborom kotaru. Hrvati i Slovenci valja, da imadu svoga čovjeka u zemaljskom

*) Kažemo po duši da nije svedenik. *) G. pisac »Razgovora« je čestit Hrvat kao i g. pisac Izpravka. Zalimo iskreno što se nije g. pisac »Razgovora« točno držao stvari; ili bijaše možda krivo obavješćen? Podmetavajuć osobne gr. pisce. Želim da o predmetu privatno razpravljaju; ako su voljni mi ćemo njim privatno dati zgodu da se upoznamo. Ob istom predmetu neprimamo u »N. S.« ništa više. Uredn.

kon vrši. Joli poviedjen zakon, tad je vlastan sabor umišti dotični izbor (što neće stići u ovom slučaju jer vrana itd.) u N i I sve ostale obćine lstre, gdje bijaše zakon pogrešan; dužno su utok uložiti na pokrajinski sabor u Poreču a našim zastupnikom bit će sveta dužnost, pozvati vladu na odgovornost. Ured.

odboru. Četiri su prijedelnici, jedan predsjednik. Bilo bi pravedito i pred Bogom i pred ljudmi, da bude jedan prijedelnik onoga naroda, koji je u vadini u našoj zemlji!

Gospodin Clarici (vele da potiče od Klarica, imena koje nosi seoce nedaleko Buzeta) je već mnogo godina načelnik buzetaki.

S njom celom i s pojedinihmi obćinama upravlja on tako, da su se već ljudi zalitili njegovu gospodarstvu. Već prije tri godino bila je izabrana većina zastupstva protivna gospodinu Clarici-u. Nego i on je bio izabran zastupnikom. A kao takov toliko je i tako rado oko zastupnikah, da jih je većinu na svoj stran predbio, i da su ga izabrali opet načelnikom.

Ove tri godine ostao je Clarici koji je bio i prije. Jadikovice i lužbe dolazile su i sad dolaze sa svih stranah i svakovratne. Čitatelji su toga i u novinah čitali.

Uza sve to on kandidira, i ima ljudih, koji su na njegovu priastili. Trebalo je doista mnogo, da se na to stavi. Putovje je po Buzetićini i sam zemaljski kapetan.

*) Nam je žao da ima Buzetićina ljudih tako lahkovjernih, da gledajuć ne vide i slušajuć nečuju.

Neki ljudi misle, da je obećati što i učiniti.

*) Ostalom škoda za trud. Većina izbornikah cietoga kotara je proti Clarici-u i Delballo, a sa neše kandidata.

Iz Pazinčića.

(O izborih za pokr. sabor.)

Dno 8. t. m. bijaše urečen izbor šlućajarah, koji će birati zastupnika u pokrajinski sabor u pazinečkoj občini. Pouzdanici jedne i drugo t. j. talijanske i hrvatske stranke radili su i pripravljali narod na izbore, dakako drugi načinom, strahovanjem, laži i klovotom. Za porodičim političkim kotarom je pazinski najvećma zadužen lstarikim Krnjelom. U ovom kotaru imade najmanju 60 posto hrvatskog naroda, komu su ruke vezane; namlje jednik ni pismuti, jer mu grozi krivjalska osveta, neizmje svojom voljom raspolagati jer mu na vrat odmah sekucijom neuzadržli po želj pazinskih pašah, koji su okrutniji nego li oni u turakom carstvu.

Na dan izbora nadošlo preko 200 braćah, ne da biraju i glasuju kako njim srdce i pamet kaže već kako Talijan-Krovplija nalože. Mi smo dosada vidjeli i čitali kako se vršo razni izbori, nu takovoj presiji, takovom naližju neimade valjda na svietu para.

Gdje nije pomogao novac, gdje nedjelovao je molba i prošnja tuj je morala pomoći groznija, laž i silna namlja. Protivnici bijahu gradom ko blesni plj lovec i negovaruće neuka i protodivna kmeti, da glasuju protiv roditeljom bratu, da izdado ono mljko, kojim biljaše zadojen, da onaj mljko kojim govor. Oni su najpili i normali su napjoti. Pomislila si prosta čovjeka, koji je do gla zadužen, komu je izpio Krnjelj krv i mozak, pak neko mu postavi na prsa kuburu t. j. ili za mono glasuj ili metnem sutra svu tvoju uboštinu na prodaju, ej t. u bi se htjelo moralnih vrlih vedh nego li jih uživa nijedan narod pod suncem. Takovomu pritisku i naližju mora podleći i evlastan, naobražen čovjek u kamo li neće naš jedni zastupšteni kmet.

Vidjesmo naroda na žete, kojim zapovjedao kakav šarenjački odbranac kano kakvom stadu mlirih ovcah. Pokupnjenom glavom, suzom u očišao naš patnik u gradsku viednicu prać-n i obkoljen gladnimi vuci razderavio. Smešio je tuj govoriti o ustavu, o slobodnoj volji, o pravu izbora itd.

Gdje valja, u pravu izbora, gdje gospođje, gdje groznija, strahovanjem laž i kleveta svoj orglje slava, tuj prestaje zakon, tuj neima govora o pravu o slobodnoj volji.

Imade ljudih naše stranke koji odsuduju svietu kmetu, nu ne pravom. Nelma bo naroda na svietu, naluzecug se u elinilnih okolnostih, koji nabi podlegao ovakvom postupku. Mi ga neodudujemo, mi ga ranjntim srdcem sažalujemo. Ustupro odlučno odsudujemo nećetie sredstva, paklenske spletke naših protivnikah, kojim sa najubijim prezitom, spurućemo: crn cam obraz jađne Kukarice!

Odsudujemo i one svetovna i duhovne pravke našeg roda u ovom kotaru, koji su ili bez namernosti i nehaljstva, ili straha pred slobodnom voljom i pravom, ili iz kakovih nezirah propustili učiniti svu svotu dužnost. Oni su viedni ukorn imena njihova — prem nam dobro poznata — neiznašamo sadu na javnost, jer neželimo, da njim narod leđa okrene i jer se namdno, da će se još popraviti. Izbori su prošil bez izgreda, što se imade zahvaliti jedino opreznosti i samozataji naših pravakah. Oni, prem na sve moguće načine izazivani od pazinske prostacine i inkluuzje, znaošdo stugovnitj pravedan gujev. Nastoluja pazinski trgovčić, advokati i razni činovnici, da izazovu škandal, nu to njim nepodje za rukom. Njihovo postacstvo i fakinsko ponašanje rucalo se na plemenitost i razum. Njihovi načini voljaju bit sme kod kuće (Nai gano čuno) dovikašnje njeka sinja kukavica, našim biracem u to golobrado momče zaboravljio odakle dolaze njegovi predji, zaboravljaju, da je ona agrada u kojoj se oni njegovi za nevolju drugovi toliko šepirili, sagradjena od krvatog pota onog mrčkog i ogavnog njlm šćava. Ej deranet dloć do dan osvete; doći će vrijeme kad će tebi i tvajim dovikuuti tvoji bledni šćavo: nosi se smetle, odatla fularo, ovjdo sam ja gospodar.

Uz sve varanje i naližja imasmo mi do 11. saith u večer vedeno. Do to obda bijahu naši protivnici prošetali po kotaru, bez krova. Vjerujem, da bi mogli lošo prošetati na najnaučke noge, pozvaše svoje vlerne sluge, pa bijaše košljami i vozovi u bližnja sela i gradice: Graččice, Grdošelo. Novake, Zarečje itd. pa goni i tjera) mlado i staro, bolešno i zdravo u Pazinu glasovanje. Na taj način podje njim za rukom skovati većinu. Nama bi rećeno jednom,

da će se glasovati samo do 6. saith po podne, drugič do 10 saith na večer a napokom da će se nastaviti drugi dan. Nu od svega toga ne bivaše ništa. Doznav, da se najglatro ljudih svakojake prošlosti, koji će dopomoći do većine, stali naš protivnici blesniti. Od naših nesmilje se niti štra glava pokazati a da ju ljudi opježu talijanskom kulturovcu, nedočekaju blesnim zviždanjem, urlikanjem i psikanjem. Čovjek je nebota morao pomisliti, da se nalazi medju divljimi i krvoločnimilj rajlami ljudozderah a ne u civiliziranom toboz gradu Pazinu. Pitat će: ta za neima pandurah jih žandarah? Imade jih. Gradaki stražari šetali su gore dote sa bajunetom nataknutom na pihalnici, nu briga njih, što gospoda prave nered, što šćavo nije siguran stupiti na nitcu, ta znadu oni, da je to po volji njihovim gospodarom. Zandarati slobode po 1. gore pred salom gdje se glasovalo na vratih. Niti njih nije, već ih za to bleda glava što nos mirno napada fakinaža, a za ječva na prošnje i molbe naših ljudih kazali talijanskim kulturovcem, da bi mogli mirovati, što dakako, nije pomoglo.

Glasovanje je trajalo do 3 sata posle po noći. Protivnici našli bjesnjahu sve to većma a to nam bijaše dokazom, da njim spletke i prevare pomažu t. j. da njim je većinu osigurana. Mi bojeći se podkupljene i razjarene rulje, htjedosmo sa oko pol noći raziti, njejkoi nam pripram Lindaru a drugi put starog Pazina. Izkusniji i oprezniji nehtjedosmo nu put, jer će nas za stalno svitlana gđjedog čekati i napasti. Pogovarata se naime gospoda (ne fakini) pazinska u gostioni, da bi njih zalato Krnjelj izprebjali, kad bi oni došli k njim, zato da bi valjalo i Krnjelce nabiti.

K tomu su »naše pazinske« skupljali sve u žopore oko viednice, što nije dalo na dobro aluti. Napretna nam dakle drugo, nego za molitvi g. kotarskoga kapetana, da nam dado žandar za pratnju. Kapetan nam odmah zadovolji (Znak da pozna svojo ljude i da bijaše opravdanu naša bojazan). Praćeni žandar, krenuše jedni u Lindar, drugi put starog Pazina; da nije šallo urlikanja, zviždanja i svakojake bjesnlji, neitrea bopokrajini.

Jošte moramo iztaknuti u ovom žalostnom stanju jedan čin, koji nam vedri naoblčeno čelo. Na nam pupi rade ponosom, koji nam obećaju ljepšu budućnost. Rekosmo ju, da bi bijaše do 11 saith naša većina. A kamo ni uzave navelene maksimacije do te večine? Ej Lindarćit braćo! Čitavim do te večine? Ej Pazinćit van obrat. Čitavim do te večine? A što se na naših znanjih prsih a Vi ipak ostako švriti postojanji i popnt kremenikama tvrđi sve do poslednjeg dana. Tako valja prijatelji i braćo! Bilo Vam spomena dok se bude oriti hrvatska pjesma u hrvatskili zemaljki. Vi ste spasil čast eebi i rodu, na vas kažemo ponosno rukom, avim našim prijateljima i protivnikom; prvim: da Vam skinu kapu i stisnu junačku desnicu, drugim, da pred Vami strepe, jer jao si ga njima, kad dojde dan osvete. Vi Pucići, Jugovci, Cusi, Kovarčići i svi, koji osvjetlaste sebi i hrvatsvitu u toj občini lice, budi ovdje izrečena srdčana hvala, spominjajmo Vam se ime dok bude Hrvatah na svietu. Živili i stokrat Živili!

Nakon govora izbora začu pijača kod jednog od protivničkih agitatorah. Tuj se izreko i izrgalo štogod se moglo govoriti na nas i na naše stranke. Dno 8. u večer rriedi gradska muzika zabavu pri kojoj se imalo dati oduška vesoju ludu nepravdom pobijedom: a kano što svršava svaki psalun sa »slava oću itd.«, niti se evakiti niti ovo veselje bez škandalna pruzrokovana od onih, koji vapijahu u dan izbora: »Nol non siamo no Slavi ne Italiani, bensì Istriani«, t. j. dadešo tumač (komentar tim riečim) urličuć pazinskih ulicami i vićuće iz sveg gta: »Viva l'Italia«. Znamemo mi vrlo dobro što Vi želite i zašim težite, nu ne boli nas glava za to. Kad je drugomu pravo, izasto da nije nam?

Tako prođe najglasovitiji dan izborah u našoj pokrajini. Mi smo zadovoljni sa uspjehom. Biralo se tuj prvi put od naše stranke. Da smo dokazali, da su znademo junački boriti, da smo kadri vremenom i pobijediti, neitrea valjaju dokazati. Na razstanku budi izrečena hvala *) pazinskoj gospodi što nam pokazae svakom zgodom koliko nas znadu prezirati i mrziti. Nbroženi i značajni narodi znadu biti i sa pobjedjenim protivnikom velikodušni, a Vi? Pujil sam Vas bilo!

Franina i Jurina.

Fr. Kamo to Jure?
Ju. Grem va Pazin, da ča čujem.
Fr. Jušto sada sam bil va njen, a u istinu imat ćeš ča čut i videt.
Ju. Ča nu? Frane

moj?
Fr. Čut češ, da »šijor Žudišiću Matetugredu afari jako dobro, i da je neki dan na place rekai, da ča će njemu Naša Sloga ali Načinović beći posudit, ako mu ih šijor Pepić ne pusudi?
Ju. Po moju glavu! ta on se vajkor hvall, da je prvi pošident na Pazinščine; ma kad tako govori, mi se vidi,

*) Budi ovdje od strane podpisanooga izrečena srdčana hvala g. prudojniku Željzovničke postaje u Pazinu, koji je razjareno pazinsku gospođaku derišad najprjio iz čokanice a zašim iz perona, gdje se bijaše mnogobrojno skupilo, krenuće u daručinom da valjdi ujedno i namira. Izrečo pazinskih tvoja muzika meni na čest. Kakva muzika takvi muzikanti, kakva djeca takvi oči. Velika mržnja nemoze do mene. Do vidova današ 6 godinah.
M. Mandić.
Uredn. N. Sloga.

da ni; i ako je, onda mu kmeščina propada naglo.

Fr. Nečudi se temu; Blizu je jama duboka i široka ali još su dublji i širji gospodski žepi pak se lahko nutre spravi i najveću bogatiju!

Ju. Pravo imaš! Ali ja bih rada znat ča se more va Pazine videt,

Fr. Jednu kako liepu komediju.

Ju. Kakovu?

Fr. Hodi na plac, pak ćeš videt kako oni isti žudihi Mate pomore šijor Pepiću natezat ljude za kamežolu, da pridu halotat za gospodu Talijane, pak da će dobit jedan pijatić bigull za plaću.

Ju. Dakle on je postat Pepićev ajutant?

Fr. Je. Ma malo ga mora ajutant, zaš ga ljudi već poznaju kakov je; Ipak govore, ala ki bi za njim šal, bi va jamu pal.

Ju. Kamo će Bog s ovakovimi ljudj? Pred četiri leta se je s gospodom Klal, a danas njihove bigulle j. Tò ni čovek, nego izdajica. Da bi malo promislil nebi tega delal. Da, tako se događa onem, ki rada va dno bočice zavirkuju; a na kraju ih i pamet zapusti.

Fr. Neka si dobro zapameti onu našu staru poslovicu: Ki gspodom črešnje zohlje, mu repl ostani; da nebi i njemu tako bilo.

Ju. Bogme doste sam čul i videl, ja grem stobom nazad pak demo zokantat: Majka Maru dala, pa se je kajala, huhul!

Fr. Si ča čul ti Jure, kega misle lovranski grajanj glasovat za dijeto?

Ju. Ma, ako ćeš pravo, ja sam čul da no kega šjoranta.

Fr. Ne budi nem ne, to sam i ja čul, ma ne šjoranta lego šjoranta.

Ju. Pak ča je ta šjorant?

Fr. Tako se zove avaki deputat, ki je tamo lego za numer, ki nereče ni belo ni černe.

Ju. A, ja onput volim predikčica, leh mutca.

Fr. Skoro da imaš pravo.

Fr. Ala Jure moj al su zavljali rull i tu-llil.

Ju. Ča ti zmoda, kl, kade, ča?

Fr. Petak i sobotu na dan balotacijona pazinski vucl i tovarl.

Ju. Bože moj va ovo letno vreme pak va grade Pazine? Ča nima tamo nje-dan palice al korbaša?

Fr. Hmi Mučno bi brate onako razpaljeno baštje s korbašom ukrotiti; tor znaš da kada se tovar goni daj trebe po njem s kolcen.

Ju. Al tako ti mano rečl, da su se pazin-ski tovarl gonili pak ti neču zavljat; ča su zlodeja ponemili tar ni marač.

Fr. Aja Juriču moj! po ovoj tepline pride blagu ko hodi po četreh i po dveh.

Ju. Ma bi trebe se kega god za jaslja privezat pak biš videl da bi mu škotokalo.

Fr. Su nekega tor nekega su zaš daj po pazinskih ulicah tull: Viva l Italia!

Fr. Jurino moj dragi! povej mi, si li kada va kakovu komunsku kasu svoj nos zaboi?

Jur. Jušto ove dane va Žminjsku ka je puna harat.

Fr. Ebi! neznas li da po Istri komunse kase su samo za harte spravljat, a ne za biće.

Ju. Govore da biči va komunskoj kase ni su sigurni, i zato da je komun Žminjski dal dva milijara florini, ki su bili deštinnari za novu školu zidat, spraviti puli Pepića Kamašu.

Fr. A kad ča pak školu zidat?

Ju. Nikad zaš! Kamaš mi je rekal, da od onih dveh milijari imaju Žminjci još samih osam sto florini pul njega; 2) zaš škole se hoje jer bi seljački hr-vatski kmet previše otvoril oči, ter bi gospodi račine pokvartl da tako lipo ne gospodare, kad kavidali vaza-da kaluju.

Ju. Poznaš ti Franc izborni kolovrat u Plicnu?

Fr. Nerazumlno te, reci mi krščanski ča misliš.

Ju. To su ti oni ribari šarenjački, koji bez pristanka love konobom (kmetolovkom) Pepićevom u Pazinu; u tu mrižu lově žedne i gladne; neumne i kratkovidne ščavone (u vrijeme izbora šiori) i njim šekaju kako u letu beršečke muhe mazgom.

Fr. Brajna moj! Ako slep slepa vodi, o-badva padu u jamu; ipak neka leže u blatu, do drugeh balotacioni.

Fr. Si bil valjda Jurino i u Tinjanu kad je bil balotacijon.

Ju. A sam i u Kringl, sam videl Mraka dva dana prije tamo poč, pak su mi tamo povedali, da je činil pozvat dolnje Križance u Okmačice, a goraje u Tomičine pak da jim tamo dal prediku.

Fr. Pak ča su ga postušali.

Ju. Tako bože daj da bi mene moj Jurič onako, a ča neznas da strah je vrap, uz to pak su mi rekli, da jim jg dal pit akoprem ni to njegova navada pak su došli svi, bome i šepasti Spil-čilo a i onih ki ninaju pravo za balotat.

Fr. Da knde su pak Tinjancl i Supertaci bili.

Ju. A Tinjancl je veći del doma ostal, a i od onih ča su prišli se jih je pustilo napeljat lažljivim nagovaranjem, a Supertaci je malo došlo zaš je jih malo dobilo mandat.

Fr. Zauza ben naš protivnici ča de-laju.

Ju. I kako lepo, a naš čovjek je još uvjek tako budast, jer misli i, drži ču je hojli gospodaki Grenz, nego kmetaki Šamparel, i gospodski soldin nego kmetaka šestica, i se pustl napeljat od onih koji jim govore: Kvesti male-tuti ščavi kontaditni rca del diavolo žo tuti ladri, meritaria de metterli alla forka o darge ljude sin ke i krepal.

Fr. A tužao ja, ma jim nisu valja onaj dan tako govorili.

Ju. A Mac! po malo, onaj dau su jim obećivali sve ča su znali da je kmetu ugodao.

Fr. Dakle biš ti rekal da našim ljudem dobro stoji, kad laž vjeruju a istinu ne.

Ju. Ja bih reka, bog daj još gorje ako se brzo, brzo ne spamate i pridu k sebi.

Različite viesti.

Izpravak: u posljednjem broju podkrala nam se u govoru Dr. D. Vitezica u „Prilogu“ stup. 3. red. 32 odozgo pogreška te molimo naše čitatelje, da mjesto „1/2 Slavenah a 1/2 Talijanah“ stave 1/2 Slavenah a 1/2 Talijanah.

Gosp. Eduard Terdich, savjetnik prizivnoga suda u Trstu, rodom Lovranac, zastupao je gradove Volosko, Lovran, Mošćenou i Kastav u prošlom zemaljskom saboru. Malo se je ili ništa od njegovoga saborakoga rada čulo i čitalo, a u dvih zadnjih godinah nije ni lišao u Poreč. Taj gospodin izrazio se jesam više njim, da neće više u sabor kandidirati te mi smo bili s tim sasvim sporazumni. No čujemo, s druge strane, da će gosp. Terdich opet kandidirati, ili da će ga kandidirati u spomenutih gradovih. Pa tko bi ga imao kandidirati? *Talijanska konzortarija u Poreču!* To nam se skoro nerjorov-jalno čini, da bi se taj gospodin dao upotrebiti za oruđe talijanske kilke.

Ako je zbilja tako, onda savjetujemo g. savjetniku, da se kani hrdjava posla, neka nemuti vode med hrvatskim pukom, neka nepravi neprikladn narod odanom svomu cesaru, kralju. Ako mu je stalo do saborakoga mandata, to neka se ogledne za kakvim talijanskim mjestom, slobodno mu bilo, al med našim narodom nama i nesmieje biti mjesto talijanski kandidat. Mislimo, da smo se dosta jasno izrazili.

Veleč g. Antun Spinčić, bivši župnik u Mošćenici a sada župnik i dekan u Katsvu, zastupao je dulje vremena izvanjske občine voloskoga kotara u sa-boru porečkom.

Njegov postupak i rad bio je cijelo vrijeme takav, da su istarski rodojubi žalili, da bi ostao i na dalje zastupnikom jednoga hrvatskoga naroda u Istri. I ponu-dili su mu kandidaturu ponovičeno.

On je s razlogah nalazehći se u njem samom odgovorilo, da nemože, i da nije nužno, pošto ima drugih, koji ga zamje-niti mogu. Zadovoljilo mu se, i metnuto mjesto njega drugoga kandidata. — Pro-

poručuju izbornikom njegova zamjenika, izričito uzoran značaj g. Antuna Spinčića, ml mu se ovim u ime svih izbornikih voloskoga kotara, u ime svih istarskih hrvatih, zahvaljujemo za njegov poži-tvojni saborski rad.

Radi duga neču se nikom prodavati već glasovati posvo-joj svjesti! Naši protivnici rabe kod izborai različit sredstva. Groze setakodjer, osobito onim koji su možda što dužni. Vriedno je da ovdje u pamet dozovemo našim čitateljem malu crticu zablježenou u „Našoj Slogi“ (br. 16) a sbitvu se kod posljednjega izbora u Kopru. Njeki izbornik činovnik u gradskoj bolnici sa-stao je izbornika dugujućega nešto no-vacah bolnici, i zapitav ga: Za koga ćeš glasovat? — To je moj posao, odgovori zapitani.

Valjda ćeš glasovat za dra. Delbello? To je moj posao. — Al znaš, zapretl ma pratom i rječju, dujućeg bolnici! Znam, odgovori naš čovjek, i platit ću svoj dug. Glasovao ja za jednoga ili drugoga kandidata, ja sam dužnik, i pošteno ću pla-titi. Radi duga neču se nikomu prodavati, već glasovati po svojoj svjesti. — Našim izbornikom koji su možda nesrećom budi komu zaduženi preporučamo da ovu crticu pomnijvo pročitaju i nje se drže, ako bude za potrebu.

Dr. A. G. U posljednjem broju po-rečke „Istrla“ izlio je poznati nam I-starski doktorčić u dopisu iz Rijeke sav svoj mrzki otrov na naš jezik, na naše pravice i na sve što nam je najmilije pod suncem. Tomu učenjaku (!?) bijaše nedav-no vrlo sladak hrvatski no vno koga je na lahku ruku u hrvatskoj obćini Istre gra-bilo, mill mu bijaahu hrvatski prijatelji koji ga često i obilno gostijahu a danas narzi i prazne on nedavne prijatelje i gostitelje, njihov jezik i sve njihove evinje. Preporučamo našim prijateljem hr-vatskoy Primorja da izjehjavaju prug to-ga rlečkog dotepuha i da ga nauče kako je nezahvalnost najgadnije djelo na svietu.

Uzor-imenik biraćah u obćini buzetaskoj, Salea Dane u obćini buzetaskoj dobilo je prije izbora izbornikah imenik biraćah. Svih biraćah je upisano 17. Među timi ima 11. velim jedanaest mrtvih, a dvojica njih prodali tamo svoje imanje i proselili se u Piranščinu. Od sedamnaest upisanih u imeniku mogli su dakle samo četiri izabrat; izbornike. Danci su to opa-zili, smatrali su to prevarom. Došli su k oblastim. Reklil su: Kad pobire poreza ili davke država ili obćina, tad znaid i je-dna i druga koga tjerati. Neptaju bivših gospodarah, mrtvih, nego sadanje gos-podara, žive. Sad, kad je vršiti pravo, zova se mrtva. Odgovorilo njimes, da su si tomu sami krivi; zašto nedadu prepisati imanje na se. Umukli su, al ne zadovoljni. — Sličnih imenikah bilo je poslano i u druga sela buzetake obćine. Inesito u takove, gdje živi naš nepokrayen narod. *Brest nije imenika nit dobio.* To je svakako nepra-vilnost, protuzakonitost. Njeka sela dobila su imenika prekragno. Nit to nije pravilno nit zakonito. — Što ča rećemo glede imenika mrtvih izbornikah? Vjerujemo, da se sami ljudi imadu oglasiti kod oblastih, kad postanu gospodari; da se ima sil oglasiti, kao gospodar posle smrti svoga oca. Al mislimo takodjer: 1) da bi obćinski glavar, otac svih obćinarah bez razlike, imao omenuti one koji se ne oglašle. 2) da bi oblasti koja znadu za živa kad je plaćati, morala znati za nje i onda, kad je vršiti državljansko pravo. *Medju tim prosimo sve naše prijatelje po obćini buzetaskoj, i po svih drugih u Istri, neka uposore sve gospodare u pojedinih selih, da se oglašle kod obćinskoga i poreskoga urada, kao go-spodari. I to odmah. Drugače će oni ostati kao i dosad plaćati, a nitu uživati.*

IZ ROŠČINO nam se savjisa: Žal-bože izgubismo, Krunjeli se predobili. Vi-duli ih je zamao putovao. Agitrali su in-žinir Križmanić, neki Agapito došavši iz Buzeta, načelnik Permeğlia sa sinom.

Ovim posljednjim su ljudi mnogo dužni, te su njim morali poslušni biti. — Izabralo je 15 biraćah. Izbornici su tri iz Roča, po jedan iz Lesičinah, iz Civi-teža i Samića. — Mi žalimo nad takvim nesjehom. Al valja da otvoreno rećemo, da su si biraci sami krivi, da njim njeko-li Krunjelah zapovjeda. Cista ročka obćina ima bilzu 3000 stanovnikah. U Ro-čju jih je bilzu 200 (dve sto), dakle petnaest ili svih stanovnikah obćine.

A ipak su iz Roča tri izbornika, iz svih drugih selah tri. A gdje je Blatnavas, gdje Dolenja i Gorenjavas, gdje Nuga? Gdje su bili biraci tih selah, da se za nje med izbornici nit nezna? A koliko je bir-aćah došlo i iz Samića, iz Lesičinah i Civiteža?

Tabor u Brezovici. Kao što bijaše najavljeno obdržavno se dne 3. t. m. tabor u Brezovici. Naroda nagruno sa bliza i daleka skoro 8000. Zaključnaka stvoreno nužnih i korisnih. Tabor uspio je nad ođekvanje. Premda bismo radi već danas obširno progovorilo samom ta-boru, moramo to ostaviti za budućl broj jer nam našlo toliko materlja o još važ-nijem pitanju, name o pokrajinskih iz-borih, da neznamo kud ni kamo. Nek se dakle strpe našl čitatelji za ovaj put, u dojdućem broju čemo njim se u tom pre-dmetu odužiti.

Cesta Klana-Paka. Pišu nam iz Katsva, da se pitanje o gradnji nove ceste Klana-Paka primieć kraju. Obćina Kastav sazvala je za 5. Julija o. g. u Klanu na razpravu sve interesirane stranke. Plan i troškovnik sastavio je g. P. Predonzani na račun obćine Klana.

Strukovnjaci hvale djelo. Koč ove gradnje interesirani su: C. kr. državna vjada i zemaljski odbor s razloga poli-cajnoga i ekonomičkoga; državni dom-en za šumu Dleivo, gospoštija Turn-Taxls za šumu Trstenik; gospoštija Čabarska i Szečnlčka te obćina Klana, zatim Lipa, Skalnica, Lisac, Studena i gorjoi dio Kastavščine.

Nadamo se, da će sve stranke stvar uzeti ozbiljno i da će se misao ostvariti, a to i želimo vruće u interesu cele iz-točne Istre.

Sajam u motovunskih Nova-kih. Sajam nam prijatelj ča je c. k. Namjestništvo u Trstu dozvolilo, da se svako leto u onomu selu na dan S. Roka 16 Ko-lovoza pazar (sajam) obdržava, pod uve-štom, da ako dan S. Roka pada na nede-lju, onda sajam u ponedjeljak biti mora. U tekućemu letu bitl će prvi.

Otvoreno pismo.

Na prvoj strani današnjeg broja donasmo otvoreno pismo g. namjest-niku Pretisu. Za one našl čitatelje, koji nerazumiju talijanski prevadajmo niže oglas komisara Sforze i teleo-gram namjestništva.

Oglas

„U smislu §. 49. izbornoga zemalj-skoga reda dnje se na znanje, da nije nijedan od kandidatah za fidu-cijare dobio absolutne većine, te je stoga potrebno drugo glasovanje, koje će započeti još danas o 4. sata po podne.

Od izborničke komisije je zamoljeno Vrbnik 11. Junija 1883.

(M. P.) Sforza.“

Telegram odpremljem od izborni-kah c. k. namjestništva glasi:

Namjestničtvu u Trstu.

Danas u Vrbniku izbor fiducijarah, došlo šestdeset izbornikah pripu-ćih k izboru, od kojih četrdeset i suau-kl glasovih dobi jedna stranka bez ikakve iznimke, dočim je druga stran-ka imala trinajst glasovah; mimo toga i naprotiv paragrafom 32 i 38 bilo je od izbornoga komesara naredjeno drugo glasovanje na temelju §. 49. krivo uporabljeno. Traži se pomoći potlačenomu zakonu prosvjedujuć sa sgražanjem proti takvom postupanju.

Pop Ante Matanić župnik i izbornik. Ivan Feretić izbornik. Pop Josip Volarić izbornik.

Izbor u izvanjskih obćinah na otocih.

Rekosmo na drugom mjestu, da se nadamo pobjedi na otocih, nada nam se izpunila jer je većina naših fidu-cijarah izabrana. Živili sviestni izbor-nici! Guerra ai sacerdoti della dio-cesi!?

Listnica.

Molimo naše mnogobrojne dopisnike, da nam nezamere što nedobije njihovi dopiel prostora u današnjem listu. U ovom toli važ-nom trenutku moradosmo skoro sve izosta-viti što nespada strogo na zbivajute se iz-bore.

Prosta i fina roba!

PETAR SKAREL

krojač u Sv. Matjevu kod Katsva pro-poruča u P. n. obćinstvu u okolici svojou prodaju muške robe na metar i ushveno.

Ođjeća iz crnog tu-škina 28 for. — nvt- Ođjeća iz štofe 13-23 — — Hlače iz modrega platna 1 — 50

Osim toga ima robe svake vrsti. Ako ođjeća nestoji dobro, primaju natrag bez prigovora.

Prosta i fina roba!

Tisk. pod vodstvom F. HUALA.

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rasta male stvari, a nesloga sve pokvari“ Kar. Pal.

Pređplata s poštarinom stoji 3 for., a seljake samo 1 for. za cijelu godinu. Razmjerno 1 for., a seljake 50 novč. za pol. godine. Izvan Carevine više poštarina. Gdje se najda najmanje 8 seljakah te su voljni, da im list šaljeno svim ukupno pod jednim zavojem i imenom, davat ćemo za 70 novč. na godinu svakomu. Novci se šalju kroz poštarsku *Kaznatsku* lino, prezime i najbližu Poštu valja jasno označiti. Komu List nedodje na vrijeme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se naplaća nikakva poštarina, napisav izvana *Reklamacija*. Tko List prima i drži, ako je pošten, to ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO

nalazi se

Corcia Stadion N. 12.

Pisma se šalju plaćene poštarine. Vestil, dopisi i drugi spisatampaju se ili u cijelosti ili u izvadku, naime prema svojoj vrijednosti i smislu ovoga Lista. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Osobna napadanja i slično sukromne stvari nešalju se ništa u ovom Listu. Priobdiena se pisma šalju po 5 novč. svaki redak. Ocjani od 6 redakah stoje 60 novč., a svaki redak suviše 5 novčakah; li u slučaju opetovanja po što se pogoda oglasnik i odpravničtvu. Dopisi se nevrataju. Uredničtvo i odpravničtvo, osim izvanrednih slučajevah, nedopisuje, nego putem svoje *Listnice*.

Dolazak Nj. Veličanstva u Kranjsku.

Pošto nam je prva naklada »Naša Sloga« od redarstvene oblasti radi uvednog članka t. j. otvoreno pismo: Preuzvišenomu gospodinu Sinsiniu barunu Protis-u de Cagnodo c. k. namjestniku u Trstu i radi tumača tog pisma, nalazećeg se na posljednjoj stranici, zaplijenjena, prirodismo našim čitateljem drugu nakladu izostaviv preporne članka.

**

Naša braća slaviti će tekom dođućeg mjeseca riedku slavnost, uspomenu 600 godišnjeg spojenja Kranjske sa habsburžkom vladajućom kućom.

Da bude taj historički događaj još veličajni, odlučilo je Njegovo Veličanstvo car i kralj Franjo Josip posjetiti svoju pokrajinu Kranjsku.

Biti će to zaista pravo narodno veselje jer upravo ovih danah izvojevao Slovenci nakom dugotrajnog potištenog stanja, veliku pobjedu nad silnim dušmanom, koji njim kroz vjekove tlačio svetu zemlju mili dom.

Netom su obavijeni izbori za zemaljski sabor u Ljubljani a već danas razlievaju se po čitavoj Slovoniji radostni glasovi radi narodno pobjede.

U svih izvanjskih obćinah, u svih gradovih — osim jednoga — svladaše Slovenci njemačku stranku, koja je za prijašnjih vladah po miloj volji vladala i gospodovala nad ogromnom većinom slovenskoga naroda. Ovim činom zadovoljeno je božjom i ljudskom zakonu, zadovoljeno je našoj braći koja su pod pristranom njemačkom vladavinom trista jada pretrpila. Bože daj ugledao se i hrvatski narod u Istri u svoju junačku braću!

Kako dakle da se neveseli sav slovenski narod dolazku svog Prejasnog cara i kralja koji hoće da se svim Njegovim vjernim narodom zadovolji, da se pravica svim jednako kroji, komu imade zahvaliti svaki Slovenac narodnu pobjedu izvjevanu prigodom izborah za slovenski sabor.

Narod će zaisto za tu blagodat izraziti po svojem narodnom zastupstvu najdublju hvalu i najodaniju pivrženost svomu Vladaru prigodom njegovog dolazka u čarobnu Kranjsku.

Mi se radostno pridružujemo narodnom veselju naše braće radi osobite sreće što će imati u svojoj srodini okranjenu glavu, Prejasnog Vladara koji želi da svakomu Njegovomu narodu jednako sunce svieti ta se usljed toga nadamo i mi, da će i pred naša vrata čim prije sunce.

Istrani Hrvati!

Davno je tomu, i tisuće i više godinah, što ste došli u ovu malu i zanimivu zemlju.

Vaši pradjedovi bijahu stalno dionici njekadanje slava i blagostanja hrvatskoga.

Zalibože razmjerno malo je trajalo to stanje.

Koji prije koji kasnije pali ste pod vlast oblasti, koje nebijahu nit krvi nit jezika vašega.

Postali ste delavci, delavci gospodarah različitih od vas jezikom, običaji i življenjom.

Jedini vez koji vas je s njimi vezao bio je taj, da ste vi obđolavali njihove zemlje, a oni živili o vašem trudu i muki.

I bilo je još kako tako dok su vam na ruku išli u vašoj vjori i dok nisu vam dirali u vašu svotinju, u vaš hrvatski jezik; dok su vam tiskali hrvatske knjige za službu božju; dok su vam odgajali svećenike koji su vam vašim jezikom propovjedali rieč božju; dok su s vami razpravljali hrvatskim jezikom, dok su vam pisali hrvatske listine i napiso.

Jaram je pretežak postao, kad su vas počeli nesamo nazivati *Kravi* ili robi, nego i zavadjati vam u urod pak i u crkve vam nepoznati jezik; kad su se počeli s vašim jezikom podrugivat; kad su počeli kušati da vam ga iz srca iztrgnu a zamjeno drugim.

To su pokušaji ovoga vieka, vika narodnosti,

Bilo je sjajnih hipah za vas i u ovom stoljetju, kad se je i po Istri pjevalo: »*još Hrvatska nij propala*«, al su to bili samo hipi, samo kratkotrajne zrake u velikoj tmini.

Vi ste se morali pokoravati višim silam, inače biste bili smatrani buntovnici i smutljivci.

Prestale je to. Verige robstva su se pretrgnule. Vi ste postali slobodni ljudi i državljani ustavne države. Njegovo veličanstvo naš cesar i kralj proglasio je za sve svoje zemlje vlast. Razdijelio je svoju vladarsku vlast sa svojim narodi. Dao njim je pravo da sudjeluju kod odlučivanja o svojoj sreći, da biraju muže, koji će njemu pomoći zakone krojiti.

Dao je to i vam braćo u Istri, Dao vam je to pravo još prije dvadeset godinah.

Nesrećom dobili ste taj visoki i plemeniti dar bivši siromasi i neimajući muževah koji bi vas podučili, te koji bi vas branili proti neprijateljskim napadanjem na vas i na vaše svetinje.

U glavnom tri put su se već od onda obavili izbori zastupnikah narodnih za pokrajinski sabor ili dietu. Sva tri puta povjerili ste svoj

udes velikoj većini muževah drugoga jezika i drugog stališa, koji su vašemu jeziku i vašoj sreći protivni bili.

Posljednji put ste birali godinu 1876. Izabrali ste četiri muža svojega jezika i nekoliko jih, koji su vam obećali, da neće proti njemu biti.

Oni četiri uvijek su vam vjerni ostali, uvijek su vas i sve vaše branili. Ako su malo ili ništa dosegli nisu krivi oni, nego je krivo to što jih je bilo malo a protivnikah mnogo.

Posle punih šest godinah opet ste pozvani da birate mužove koji će zajedno s Njegovim Veličanstvom u vaše ime tvoriti zakone za vas.

To je svakako najuzvišeniji čin što ga vi kao državljani vršiti možete. Dne 23. junja vršite ga sejestno, obavite ga muževo.

Znajte koga birati i birajte ga bez straha.

Krv nije voda. Birajte muže vaše krvi.

Jezik je najjači vez. Birajte muže vašega jezika.

I to birajte muže vaše krvi i vašega jezika koji se nikad u ničem proti svojoj krvi nit proti svojem jeziku ogrešili nisu.

Birajte muže koji poznadu vaše jado i nevolje i koji su voljni poboljšati vaše stanje.

Birajte muže koji s vami čute i koji će bez straha zagovarati vašu prava i za vas svagdje i u svakoj prilici raditi.

Birajte one koje Vam vaši iskroni i ođani prijatelji preporuča.

Skoro svi ti muževi rođjeni su u Istri. Vaše su krvi, vašega su jezika. Niti proti rodu, niti proti jeziku nikad se nisu ogrešili.

Skoro svi su sinovi seljačkih roditeljah istranskih. Od mladih nogu poznaju seljačko življenje. Uzrasli su među narodom. Živili su u njegovih kućicah. Sami su proživili njegova življenja. Na svoje oči gledali su njegove biede i nevolje. Oni i sad zalaze u njegove siromašne stanove, i sad češće vide kako živi. S njim će tužovati u novolji i radovati se u veselju; nastojati će, da bude tuga čim manja a radost čim veća.

Znajuc, da ste vi istarski spijaci u svomu zapušteni, da vas taru veliko brige i nevolje, znajuc gdje vas tišti i žulji, oni neće sdvojiti, već će raditi sa svimi svojim silami, da vam pomogau. U svojem djelovanju osnivati će se na dielomično sretnoj prošlosti i graditi će obćonitu sretniju budućnost.

Rode mili. Nije težak izbor. *li onoga, koji će te ranit u tvoje pošteno hrvatsko srce, koji će ti iztrgnut tvoj hrvatski jezik, ili onoga, koji je pripravan žrtvovat i poslednju kap krvi za tebe, za tvoje svetinje.*

Biraj ove poslednje jer su tvoji. Uz božju i njikavu pomoć bit će ti bolje.

Zakon od 25. Maja 1883.

(Državni zakonik br. 76).

gledu izpravo texta §. 14. u Dalmaciji i Istri u krieposti stojećega gradjanskoga sudbenoga postupnika.

Privolom obijuh kućah carevinskoga vieća naredjujem :

Čl. I.

§. 14. usljed carskih poveljah od 24. Aprila 1815 u Dalmaciji i Istri u krieposti stojećega gradjanskoga sudbenoga postupnika ima glasiti:

§. 14. Obe stranko i njihovi pravni zastupnici imaju se u svojih govorih služiti jednim u zemlji obićajnih jezikanh i pri tom kaniti se svake suviše obširnosti, opetovanja i zadirkivanja.

Čl. II.

Ovaj zakon stupa danom objave u kriepost te se ima uporabiti također na pravne poslove, koji nisu još konačno rešeni. Izvršba ovoga zakona povjerava se ministru pravosudja.

U *Schönbrunnu*, 25. Maja 1883.

Franjo Josip

Taaffe,

Pražak.

Mili narode, zapamti si dobro ovaj zakon, koji ti izričito priznaje pravo, da možeš kod *svakoga* suda u Istri po volji rabiti tvoj obljubljeni jezik; svagdje mora se tvoj hrvatski sastavljen spis primiti i u tom jeziku ima ti i sud odgovoriti. Tužbe i procese možeš odsada voditi u tvojem jeziku, samo tvoj protivnik moći će ti i talijanski odgovoriti, a ti uvijek rabiti svoj jezik. Ako te bude tko u Istri talijanski tužio, ti mu nisi dužan talijanski odgovoriti, nego možeš polag zakona odgovoriti bud kojim jezikom, koji se u Istri govori. Sud pako ima spis ili tužbu rešiti u jeziku one stranke, koja je prva donela stvar na sud. Naše narodno srce podignulo se je nekoliko kad pomislimo, kako će svaki sudac u Istri učiti naš jezik ne samo površno nego i duboko, želi li službovati kod nas. Neće odsada vriediti, da znade sudac dve ili tri naše rieči, nego mora točno poznavati naš jezik, da ga može i pisati. Preporučamo prizivnom sudu (apelu) u Trstu, da odsada malo bolje popazi na dotično rubrike, gdje kandidat kaže, da znade hrvatski ili slovenski. Prizivni sud imao bi se sam osvedočiti, da dotični kandidat poznaje dobro naš jezik, a ne samo deset riečih, koje se je u nekoliko danah naučio.

Iz početka moći će se gdjegod oko zatvoriti, nu mi ćemo se strogo

zakona držati, zakon nam doje to pravo a mi hoćemo da se i vrši. I naša mladež mučila se je dosta, da nauči talijanski i njemački jezik, neka se i drugi, koji služe med našim narodom, nauča naš jezik. Iz ciele zemlje dobivamo znakovah, da se narod skoro u svih kutovih Istre već diže iz svoga mrtvila, na noge dakle, neka se zakon vrši.

Gornji zakon od 25. maja 1883 proglašen je dne 30. maja t. g. u broju 76 državnoga zakonika to dakle na 30. maja stupio u kripost, od toga dana naprvo mogao se je već taj zakon kod suda uporabiti.

Velika mora biti sila.

U sva vremena i u svih državah agitira se pred izbori. Ljudi imadu razne težnje i razne misli pak bi htjeli svaki po svojoj volji izabrati čovjeka u sabor.

Agitatori su obično ljudi koji neobnašaju nikakve časti ni službe. Pokrajinski kapetan Dr. Vidulich putovao je oko tjelove po labinskom, pazinskom i buzetskom sudbenom kotaru.

Mora biti velika sila.

Posljednji izbor u koparskom kotaru toli je na gospodu Talijano djelovao, da su se svi uskomešali. I sam gospodin Vidulich, najviša službena osoba u Istri, digao se je na junačke noge, putovao je:

Na svom putu, da je obećivao ceste, vode, i Bog zna što posredno ili neposredno, a preporučivao za kandidate gg. Clarici-a i Del Bella.

Nas je to svakako iznondilo. A imade li ljudih koji će vjerovati obećanjem?

Nemože jih biti ako promislelo dobro stvar i okolnosti. Gosp. Vidulich je već mnogo godina zemaljski kapetan te je imao prilike, da ne rećemo dužnosti, razgledati nesamo Labinstinu, nešto Pazinsčine i Buzetščinu, nego ciele Istru, pak skrbiti i raditi na to, da se svagdje što je najpotrobitije učini, negledeć kojega zastupnika je koji kotar izabrao. On, koliko znamo nije putovao radi zabave niti je razgledavao kano zemaljski kapetan zemlju. On je došao pred izbore. Došao je sa punimi džepovi obećanja. Od obećanja do čina velik je korak. Što se je obećivalo moglo se je i moralo već davno izpuniti.

Nu mjesto toga baš se je protivno govorilo i radilo od strane same vlade.

Kad je zastupnik Spinčić govorio za ceste ročko-lupoglavsku i buzetsko-dragučko-cerovsku, odgovorio mu je zamjenik i prijatelj D. r. Vidulich, nek si sama občina cestu gradi.

Nek si ovo dobro pamte izbornici kotara buzetskoga.

Nadamo se, da ćemo danas 6 godinah opet imati sreću pozdraviti u hrvatskih ili slovenskih predielih Istre g. pokrajinskoga kapetana a međjutim možemo mirno i spokojno uzivati plod svog truda.

Što se je učinilo za naš narod u Istri.

• Po čjelih njihovih poznati čes jth.

Naš narod je već stotine i stotine godinah u Istri. Zaližbože nije bio sav nit uvijek sam svoj. Drugi su nad njim gospodovali. Za nje je on morao raditi, njim robovati. Imenito benetačkoj gospodi. Oni su smatrali našu Istru zemljom ne svojom, u kojoj su od danas do sutra. Izmuzili taj mljeko, oglodali kosti,

Došla je Istra sva pod jednoga vladara. Ukinula se je »kmetija« pod moraš. Proglasilo se narod slobodnim. Dalo mu se ustav t. j. pravo da zajedno sa svojim vladarem zakone za se kroji. U tu svrhu izabirao je narod muže, da rade u njegovu ime za njega. Muži se družili, sastajali, zbirali u Poreču, i sačinjavali sabor ili dietu. Između sebe izabirali su ti muži, zastupnici, pet njih, da izvršuju ono što je sabor odlučio. Tih pet sačinjavali su i sačinjavaju zemaljski odbor ili juntu.

To biranje muževah u sabor i odbor događja se već preko dvadeset godinah. Cielo to vrijeme bili su birani u sabor skoro svi muževi istih načelah, u odbor svi. Bila je birana dosadnja većina istarskoga sabora, Talijani ili Talijanaši; bio je biran dosadnji odbor, sami Talijani ili Talijanaši.

Pita se: što je taj sabor, što je taj odbor učinio ili bar poduzoo, što i kako se je radilo za Hrvate u Istri u ovo preko dvadeset godinah? Mi nemožemo tu navadjeti svega. Namjesti ćemo samo neke crtice, samo njeka djela. Po njih nek se sudi vladajuću stranku, Talijane i Talijanaše.

• Neživi čovjek samo o kruhu.

Čovjek ima dušu i tjelo. Za jedno i za drugo valja da se brine.

Kod našega naroda u Istri bilo je, i još je, zapušeno i jedno i drugo. Jedini svećenici skoro brinuli su se ponjeko zanj. Propovjedali su rieč božju u narodnom jeziku. Podučavali narod u crkvi, u školi i izvan nje.

Za to se je svega i svašta protiv njim reklo i napisalo. Oni da imaju posla u crkvi samo, a i u same crkvene stvari počelo se mješati. U jednom diehu Istre premještalio jih na prijavo zlobnikah nekih protivnikah; sililo jih da svetkano obećaju, da će ljubiti Talijane, dočim svaki znade, da Talijani mrze Hrvate i dočim se nije popovah talijanskih sililo da ljube Hrvate. Svećenikom se je uzelo školu, a gdje su ju još držali radilo se tako, da su bili prisiljeni ostaviti ju.

Učinilo zakon, da ima hoditi svako djete u školu, i da imaju svi stanovnici Istre plaćati prirezo ili adicijonale za nje.

Namjestilo po dva, tri, četiri, pet, šest, sedam, osam, devot, deset i više učiteljah i učiteljicah u svakom gradu i gradiću talijanskom, ili potalijančonom. U takove gradske škole prisililo se je hoditi hrvatsku djecu. U komgd mjestancu se je našao koji Talijan ili Talijanaš, gledalo se ustrojiti talijansku školu, a gdje nije bilo ni jednoga tu se je ili težkom mukom školu ustrojilo ili se nije dopustilo, da se ustroji ili se nije na to nit radilo.

Nek govore primjeri.

U buzetskom sudbenom kotaru, koji je osim pešćice buzetskih gradjanah sav hrvatski, do najnovijoga vremena nobijaše nijedno hrvatske redovite škole. Pomoćne škole nastojalo se je svakojakimi spletkarjama uništiti, tako da su sad ciele sela brojeđa na tisuću i više stanovnikah bez ikakve pouke. Za Buzet predložilo se je i u občinskom zastupstvu i u mjestnom školskom vieću i hrvatsku školu, al predsjednik istih nije dao o tom nit glasovati.

U cielom političkom kotaru porečkom brojeđom većinu stanovnikah Hrvatah neima još nit danas ni jedne hrvatske škole, a ono se u Poreču za 20 djevojčicah na tisuću troši. Škole je tamo do najnovijoga vremena nadzirao čovjek, koji nije znao nit rieči hrvatske i koji je jur i iz škole u Sterni rad svoje gorljivosti za tali-

janstvo izbjeran; bio? U škole, kao što je Montril, gdje neima nit jednoga djeteta talijanskoga, šijalo se knjige talijanske. Gdje nisu svećenici htjeli podučavati hrvatske djeca talijanskim jezikom, kao što u Materadi, tu se nije dozvolilo da podučaju, a sa ustrojenjem redovite škole tamo i sad se zavladi. Župnik kastelirski da je dobio od občinskoga glavarstva nalog nek podpiše, da ima u Kasteliru toliko i toliko Talijanah dočim neima nit jednoga. Jer to nije učinio, o školi tamo ni glasa. Učitelj u Svetlovreću dobio je nalog od mjestnoga školskoga vieća, da mora talijanski podučavati. U Baderni, čisto hrvatskom selu podučavalo se skoro dvadeset godinah talijanski, dakako bez ikakva uspjeha. Za Fontanu predložili pred kratko talijansku premda tamo talijanske djeca neima.

U pazinskom političkom kotaru, pred dvadeset godinah, osim Labina čisto hrvatskom, neima još nit danas ni jedno čisto hrvatske škole. U samu Pazinu, gdje imade i danas preko tisuće ljudih koji se izpovjedaju za Hrvate, bila je prije škola njemačka pak talijanska. Lendar i Tinjan dobio nješto hrvatske škole, al varavim načinom dobilo se varavih podpisah na prošnju za talijansku. Doktori Boccari i Costantini (ovaj upravo bjesni proti hrvatskomu jeziku, a sam svaki dan hrvatski govori i služi si novacah od Hrvatah) zagovarali su tu prošnju, većina saborska jih je poduprla, pošto je u istom smislu bila već sve moguće učinila junta. U Gračišću, Pićnu i drugud talijanske su škole premda bi na prsto predbrojio talijansku djecu. U Boljunu činilo su se i čine svakojaka mešetarije radi naukovnoga jezika, tako da tamo nemože bit napredka. I Novakih imala bi biti hrvatska škola, a ono tamo je učitelj, koji neće nit nezna mnogo hrvatski. Stanovnici Sv. Lovreča na Raši, koji imadu preko dve stotine djece za školu poslali su školu, al još danas nisu odgovora dobili. I drugih ima hrvatskih selah, imajućih na stotine djece za škole, bez škole. U Zminju bio je pripravni tečaj za učitelje, al ga se uništilo.

U puljskom političkom kotaru su hrvatsko u Selu rovinjskom, u Kanfanaru i Barbanu, a imale bi biti i u Karnici i Marčani. U Barbanu, Karnici i Marčani dalo se varavim načinom podpisivati varavu prošnju za potalijančenje. Doktori Boccari i Šbisa zagovarali jih, sabor jih podupro, pošto je i tu bila junta učinila sve moguće u istu svrhu.

U gradovih lošinskoga političkoga kotara su škole talijanske premda su to gradovi u kojih se i danas osim Krka najviše hrvatski govori. U Nerezine, Čunski, Sušak htjelo bi se zavesti talijansko podučavanje. Većina creskih gradjanah podastrla je molbenicu, da se u njihovih školah bar njeko predmeto podučaje hrvatskim jezikom, al još čeka odgovor a njihova djeca moraju se potalijančivati.

I u voloski kotar zašlo se s talijančenjem. Na Voloskom postoji talijanska škola mužka. Ženske neće, jer se boje da bude hrvatska. Rad lovranske škole počelo se mešetariti po dvojici trojici izključoenih iz zastupstva radi nezakonitostih kod izborah već prije dvo godine i još se nije svršilo.

Hrvate zovu Talijani i Šarenjaci: Morlaki, pastiri, neizobraženi, nespošobni za rad, lupezhi, tati po naravi. Kad bi to istina bila, što se je učinilo, da se jih izobrazu i oplomenu? Hrvatom kad izrazuju želju, da se njihova djeca izobrazu, odgovara se: Djeca vaša nek svinje pasu a školu

nek puste, jer ona je za gospodsku djecu. Za »vražjoga ščava« je motika i zemlja, a za nas izobrazba. Za Hrvate dakle nisu škole, a i oni moraju za nje plaćati i plaćaju, nek jih plaćaju za gospodu. Hrvati Istre, jeli vam pravo?

• Nije puk radi činovnikah nego su činovnici radi puka.

Naši neprijatelji zvali se oni kako mu drago znaju dobro, da se narod zatara čim mu se zatara jezik. Sve su sile napeli, da zataru jezik našega naroda u Istri, te da zataru taj narod. Školam se hrvatskim protive. A kād se jih za nje pita odgovoraju: šta će vam hrvatska škola, učite se talijanski. To je jezik uredovni ili oficijozni. C. kr. kapetani, sudci, porezovni činovnici ureduju talijanski; članovi junte neznaju hrvatski, ureduju i oni talijanski; občinska poglavarstva ureduju talijanski, jer tajnik nezna hrvatski; odvjetnici pišu talijanski niti mogu drugačije. A za to da i puk mora znati talijanski?! U tom smislu govore muži protivničke stranke, i članovi pokrajinskoga i državnoga sabora. Svi oni činovnici raznovrstni živu od puka, sve puk hrani, svi bi bez puka kao takovi poginuli. I još da se puk po njih ravna, a ne oni po puku! Puk nek se uči uz motiku drugi osim materinskoga jezika, a gospoda činovnici neka znadu samo jedan jezik uza svih šestnaest godinah i više što su u školu hodili! Hrvatski narode u Istri, to nije pravo. A to uvidjaš ne samo ti, neg su već uvidili i u Beču. Izdali su zakon usljed kojega su sudci primorani i hrvatski jezik rabiti. To moraju već po drugom zakonu i ostali c. kr. činovnici. Za svoje občinske urede odlučuju občine. Narod nek se zauzme da dodju na čelo njegovi muži, i nek iz občinskih uredah bez milosrdja tjera one koji nepoštaju njegova jezika. Da pak bude i junta prisiljena hrvatski jezik rabiti, to ovisi od tebe narode, ovisi ob uspjehu izborah, koji će se ovih danah obaviti.

• Pripravljajte pute »gospodi«.

Sve gradove i gradiće, sva mjesta i mjestanca, gdje ima koja pešćica Talijanah, svezalo se je svakojakimi cestami, da mogu stanovnici njihovi dovažati što njim je za potrebu i odvažati česa imadu suviše. Gospoda mogu lahko i udobno putovati. Ima pak velikih selah u Istri, u koja nikakva cesta ne vodi, za koje se nije nikakva cesta učinila, kao da oni u obće blagajne ništa ne plaćaju. Opetujemo samo ono što smo zadnji put rekli. Ročkim obćinarom poruča najupliviiji član junte, g. Amoroso, nek si sami cestu grade, ako će se po njoj voziti. Cesta Buzet-Draguč-Cerovlje nek ostane kako je, veli isti gospodin, premda se je na nju tisućah i tisućah potrošilo bez da se ima od nje ikakvo koristi. Lanišće neima ceste da ide nit k svojemuo občinskomu glavarstvu a kamo li k drugim oblastim. Lendarci, neslužbeni moraju moljkat, da jim se poprave neki puti premda bi to bila dužnost onih, koji puk zastupaju. A tako poznamo silu selah u kojih stanuju Hrvati, koji moraju sebe i živinu ubijati, a vozove razbijati, ako će si šta dovesti ili odvesti.

Hrvati Istre, jeli vam i to pravo?

• •

Poljedjelci uzdržuju svijet.

Izcrpljujuć što smo već jednom rekli, dozivljemo našim čitateljem u pamet ovo što sledi.

(Dalje u Prilogu.)

da ni; i ako je, onda mu kmeščina prečuda naglo.
Fr. Nečudi se temu; Blizu je jama duboka i široka ali još su dublji i širji gospodski žepi pak se lakko nutro spravi i najveću bogatiju!

Ju. To su ti oni ribari šarenjački, koji bez pristanka love konobom (kmetolovkom) Pepličevom u Pazinu; u tu mrižu lovne žedne i gladne; neumne i kratkovidne ščavone (u vrijeme Izbori štori) i njim čekaju kako u letu berbečke muhe mazzom.
Fr. Braine moj! Ako step stepca vodi, obadva padu u jamu; ipak neka leže u blatu, do druge balotacioni.

poručuju Izbornikom njegova zamjenika, izližu uzoran značaj g. Antuna Spinčića, mi mu se ovim u ime svih Izbornika voloskoga kotara, u ime svih Istarskih hrvatih, zahvaljujemo za njegov požrtvovni saborski rad.
Radi duga neću se nikom prodavati, već glasovati posvojoj svjesti. Naši protivnici rabe kod Izbornik različitá sredstva: Groze setakodjer, osobito onim koji su možda što dužni. Vrjedno je da ovdje u pamet dozovemo našim štitateljem malu crticu zabilježenu u «Nišoj Slogi» (br. 14) a sblvuše se kod posljednjega Izbornika u Kopru. Njeki Izbornik činovnik u gradskoj bolnici sastao je Izbornika dugujućega nešto novcah bolnici i zapitav ga: Za koje će glasovati? — To je moj posao, odgovori zapitani.

Cesta Klana-Paka. Pišu nam iz Kastva, da se pitanje o gradnji nove ceste Klana-Paka primiče kraju.
Očbina Kastav sazvala je za 5. júlja o. g. u Klanu na razpravu sve zainteresirane stranke. Plan i troškovnik sastavio je g. P. Predonzani na račun občine Klane.
Strukovnjaci hvale djelo. Kod ove gradnje zainteresirani su: G. kr. državna vlada i zemaljski odbor s razloga političajoga i ekonomičkoga; državni domeni za šumu Dletvo, gospostija Torn-Taxia za šumu Trstenik; gospostija Čaharska i Smežnička te občina Klana, zatim Lipa, Skalnica, Lisac, Studena i gornji dio Kostavščine.
Nadamo se, da će sve stranke stvar uzeti ozbiljno i da će se misao ostvariti, a to i želimo vruće u interesu cele istočne Istre.
Sajam u motovunskih Novakih. Javlja nam prijatelj da je c. k. Namjestništvo u Trstu dozvolilo, da se svako leto u onomu selu na dan S. Roka 10 Kolo-lova pazar (sajam) održava, pod uvjetom, da ako dan S. Roka pade na nedjelju, onda sajam u ponedjeljak biti mora. U tekućemu letu biti će prvi.